

Міністерство освіти і науки України

Харківський державний університет
харчування та торгівлі

Кафедра міжнародної економіки

Т.В. ШТАЛЬ, Ю.Б. ДОБРОСКОК, О.О. ТИЩЕНКО

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до семінарських та практичних занять
для студентів денної та заочної форм навчання за
напрямом підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»

ХАРКІВ 2016

УДК 339.7(076)
ББК 65.268
Ш 78

Авторський колектив:
Т. В. Шталь, О. О. Тищенко, Ю. Б. Доброскок

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки ХДУХТ, протокол № 10 від 2 лютого 2016 року.

Рекомендовано навчально-методичною комісією економічного факультету ХДУХТ, протокол № 7 від 24 лютого 2016 року.

Міжнародна економіка: методичні рекомендації до Ш 78 семінарських та практичних занять для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки «Міжнародна економіка» / Т.В. Шталь, Ю.Б. Доброскок, О.О. Тищенко. – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 70 с.

На засадах модульного підходу до викладання навчальної дисципліни «Міжнародні фінанси» методичні рекомендації включають теоретичний та практичний матеріал для вивчення курсу, що дозволяє сформуванати та закріпити на семінарських заняттях теоретичні знання, уміння та практичні навички у галузі міжнародних фінансів.

УДК 339.7(076)
ББК 65.268

© Шталь Т. В., Тищенко О. О.,
Доброскок Ю. Б., 2016
© Харківський державний університет
харчування та торгівлі, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Зміст тем дисципліни	6
Навчально-методичне забезпечення тем дисципліни	20
Змістовний модуль 1. Система міжнародних фінансів в глобальному економічному просторі	20
Тема 1. Система міжнародних фінансів	20
Тема 2. Глобалізація світового фінансового середовища. Світові фінансові кризи	23
Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів	26
Змістовний модуль 2. Світова валютно-фінансова система	29
Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції	29
Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу.	31
Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх засади	34
Тема 7. Світовий фінансовий ринок та його структура	37
Тема 8. Валютні ринки та валютні операції	39
Змістовний модуль 3. Міжнародний ринок фінансових похідних інструментів	42
Тема 9. Платіжний баланс країн світу	42
Тема 10. Міжнародна банківська справа	45
Тема 11. Міжнародний фондовий ринок	48
Тема 12. Міжнародний ринок банківських кредитів	51
Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів(деривативів)	53
Змістовний модуль 4. Транснаціоналізація в системі міжнародних фінансів	56
Тема 14. Фінанси транснаціональних компаній	56
Тема 15. Міжнародне оподаткування	58
Тема 16. Міжнародне страхування	62
Тема 17. Україна у світовому фінансовому ринку	64
Рекомендована література	68

ВСТУП

Міжнародні фінанси на сучасному етапі – це галузь формування економічних відносин, що найбільш динамічно розвиваються. Очевидним фактором сьогодення є тотальна глобалізація фінансового ринку. Крім того, фондові ринки, банківська справа, фінансова діяльність транснаціональних корпорацій, державні фінанси – це ті сфери діяльності, які сьогодні перебувають не тільки в постійній взаємодії та взаємозалежності, але і відчувають на собі значний вплив інтеграційних, глобалізаційних процесів. Спеціалісту з фінансів чи міжнародного бізнесу, будь-якому суб'єкту господарювання неможливо зрозуміти події, що відбуваються на ринку, якщо він не володіє достатнім рівнем підготовки у галузі світових фінансів.

Мета викладання дисципліни «Міжнародні фінанси» полягає в засвоєнні знань щодо теоретико-методологічних основ функціонування світових фінансів, сутності та чинників домінуючих тенденцій розвитку світового фінансового середовища, основних інструментів, принципів та методів проведення операцій на валютних та фінансових ринках, проблем сучасних економік і фінансової інтеграції, теоретичних положень та практичних засад майбутнього розвитку міжнародної фінансової системи.

Основними завданнями викладання курсу «Міжнародні фінанси» є наступні:

- вивчення світових фінансових потоків;
- вивчення економічної сутності, структури, механізму світової фінансової системи та тенденцій її розвитку;
- засвоєння теоретичних принципів та методології світового фінансового ринку;
- засвоєння методології ціноутворення на фінансових ринках;
- осмислення процесу фінансової інтеграції в умовах глобалізації світового економічного розвитку;
- вивчення стану і перспектив розвитку фінансового ринку України в контексті світового фінансового середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність фінансових потоків, що формують сучасне світове фінансове середовище;
- архітектуру світового міжнародного фінансового ринку; тенденції і проблеми його розвитку;
- економічну сутність, організаційний устрій, показники, інструменти, механізм і операції сегментів світового фінансового ринку;

- організаційні засади та форми міжнародних розрахунків;
- основи ціноутворення на світових фінансових ринках;
- взаємозалежні проблеми світових фінансів і світової економіки у умовах глобалізації світової економіки;
- перспективи входження України в міжнародну фінансову систему.

ВМІТИ:

- аналізувати стан секторів фінансового ринку;
- аналізувати платіжний баланс і аналізувати рівень міжнародної заборгованості;
- розраховувати вартість фінансових інструментів.

ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Тема 1. Система міжнародних фінансів

Об'єктивна необхідність та економічна природа міжнародних фінансів.

Міжнародні фінанси як економічна категорія. Призначення (функції) міжнародних фінансів. Класифікація фінансових операцій. Міжнародні фінансові потоки. Система грошових відносин, що формує міжнародні фінанси.

Етапи розвитку міжнародних фінансів.

Генезис та становлення міжнародних фінансів та ринку капіталу (XVIII ст.-1914р.); кредити, займи та борги у період світових війн (1914-1945 рр.); міжнародні фінанси в умовах золотовалютного стандарту (1944-1973 рр.). Сучасний стан (1971-теперішній час) міжнародного фінансування.

Формування світових фінансових центрів.

Поняття фінансового центру, його функції основні вимоги до світового фінансового центру. Характеристика світових фінансових центрів – Лондонського, Нью-Йоркського, Токійського, світових фінансових центрів, що розташовані в Європі. Фінансові центри на периферії світового господарства. Інформаційні агентства світових фінансових центрів, їх роль в управлінні світовими фінансовими потоками.

Тема 2. Глобалізація світового фінансового середовища

Сутність, передумови та етапи виникнення фінансової глобалізації.

Поняття та концепції економічної глобалізації. Особливості та основні напрямки розвитку економічної глобалізації. Показники ступеня глобалізації світової економіки. Глобалізація – якісно новий етап розвитку інтернаціоналізації господарського життя. Поняття та передумови виникнення фінансової глобалізації. Етапи розвитку фінансової глобалізації.

Роль транснаціональних корпорацій (ТНК) та банків у розвитку глобалізації.

Взаємозв'язок глобалізації світової економіки з глобалізацією національних корпорацій. Загальна характеристика та тенденції розвитку світових процесів транснаціоналізації. Показники рівня транснаціоналізації. Роль, основні показники діяльності ТНК у глобальній світовій економіці. Глобальні стратегії розвитку ТНК. Роль транснаціональних банків (ТНБ) у розвитку глобалізації.

Переваги та недоліки фінансової глобалізації.

Характеристика фінансової глобалізації. Основні фактори виникнення та розвитку. Суб'єкти фінансової глобалізації. Поняття, загальна характеристика та особливості глобального фінансового ринку. Еволюція форм глобального фінансового ринку. Чинник фінансової глобалізації. Економічні та соціальні наслідки: позитивні та негативні ефекти.

Консолідація фінансового сектору в умовах глобалізації.

Трансграничні злиття. Концентрація, централізація капіталу. Розвиток приватної пенсійної системи в Латинській Америці та Європі. Фактори стимулювання розвитку банківської системи розвинутих країн та тих, що розвиваються. Державне та ринкове регулювання фінансової консолідації розвинутих країн та тих, що розвиваються. Рівень ринкової капіталізації банків з ринковою економікою, що тільки починає формуватися. Процес консолідації банків Азійських країн, Латинської Америки, країн Центральної та східної Європи. Консолідація біржової та позабіржової торгівлі. Роль Інтернет-технологій у розвитку глобальної фінансової системи.

Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів.

Зовнішня заборгованість: поняття, суб'єкти, обсяги та основні аналітичні показники.

Поняття та загальна характеристика зовнішньої заборгованості. Зовнішній борг як основний елемент макроекономічної політики країни. Методологія розрахунку зовнішнього боргу. Структура довгострокового боргу. Основні аналітичні показники виміру зовнішньої заборгованості. Сучасна структура світової заборгованості. Показники платоспроможності щодо обслуговування зовнішнього боргу, які використовує Світовий банк. Основні індикатори заборгованості. Класифікація країн за рівнем заборгованості розроблена Світовим банком. Відносні показники зовнішньої заборгованості як елемент об'єктивної оцінки платоспроможності країни та її здатності обслуговувати зовнішній борг.

Показники дефіцитності національних економік.

Сальдо поточного платіжного балансу – найважливіший показник зовнішньоекономічного стану країни. Фактори незбалансованості поточних розрахунків країн. Чиста кредитна позиція балансу заощаджень та інвестицій. Поняття та характеристика норми чистого кредитування. Норми заощаджень, інвестицій та чистого кредитування світу, розвинутих країн та нових індустриальних країн Південно-Східної Азії (НІК ПСА). Норми заощаджень, інвестицій та чистого кредитування країн що розвиваються та з трансформаційною економікою.

Причини виникнення, розвиток та подолання міжнародної боргової кризи.

Причини виникнення міжнародної боргової кризи. Диференціація країн, що розвиваються по борговому фактору та платоспроможності. Чисті кредитори, чисті боржники, кризові країни за визначенням МВФ. Класифікація зовнішніх боргів та платежів країн, що розвиваються за їх платоспроможністю. Структура та динаміка зовнішніх боргів та платежів. Плани та практика подолання боргової кризи. Перший етап управління кризою (1982 р.- жовтень 1985 р.). План Бейкера та інші (жовтень 1985 р. – березень 1989 р.). Антикризові концепції та програми країн-боржників.

Механізм реструктуризації зовнішнього боргу країн, що розвиваються.

Поняття та напрями реструктуризації боргу. Шляхи реструктуризації боргу. Вторинний ринок зовнішніх боргів. План Брейді та облігації Брейді – початок сучасного етапу боргової політики Заходу (березень 1989 р. – 2001 р.). Реорганізація офіційного зовнішнього боргу країни. Торонтські, Г'юстонські, Лондонські, Неапольські, Ліонські умови застосування пільгового погашення кредитів, а також Ініціатива НІРС.

Методи врегулювання заборгованості найбільш бідніших країн.

Основні причини виникнення надмірних і неоплатних боргів найбільш бідніших країн. Діяльність Паризького клубу щодо реструктуризації боргів. Програми допомоги НІК ПСА найбільш біднішим країнам. План Міттерана. Неокласичний варіант Лондонських умов. Переоформлення боргів Паризькому клубу з низьким рівнем розвитку та надмірною заборгованістю. Нова стратегія зниження рівня бідності (Poverty Reduction and Growth Facility – вересень 1999 р.)

Платіжні труднощі країн з перехідною економікою на сучасному етапі.

Аналітичні показники розвитку країн з перехідною економікою. Основні показники економічних перетворень та рівня інтеграції у світове господарство. Чисте зовнішнє фінансування країн з перехідною економікою. Роль МВФ у офіційному фінансуванні перехідних країн. Методи

врегулювання зовнішньої заборгованості країн Центральної та Східної Європи. Проблеми врегулювання зовнішніх боргів країн СНД. Боргова криза України 2000 року.

Роль Світового банку в проведенні структурних реформ.

Вплив МВФ та Світового банку на здійснення структурних трансформацій. Фінансова, консультаційна та інші види допомоги МВФ та МБРР у здійсненні приватизації та укріпленні приватного сектору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СВІТОВА ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції.

Історичні передумови виникнення світової валютно-фінансової системи.

Передумови зародження перших національних валютно-фінансових систем. Становлення системи монometалізму. Гроші – як елемент світової валютно-фінансової системи. Виникнення паперових грошей. Розвиток банків та банківської діяльності. Формування національних банківських систем. Фактори інтеграції світового ринку та розвитку валютно-фінансових відносин.

Національна та світова валютні системи.

Поняття економічних категорій «валюта» та «гроші». Міжнародна регіональна валюта. Місце та роль міжнародних валютних відносин у системі міжнародних економічних відносин. Національна валютна система, її структурні елементи, загальна характеристика. Світова валютна система. Структурні елементи: світовий грошовий товар, валютний курс, валютні ринки та міжнародні валютно-фінансові організації.

Етапи розвитку світової валютної системи. Паризька система золотомонетного стандарту.

Перша світова валютна система – система золотого стандарту (золотого монometалізму). Встановлення золотомонетного стандарту в Росії. Реформування грошової системи СРСР. Золотий стандарт – як класична система золотого монometалізму. Переваги та недоліки золотомонетного, золотозливкового та золотовалютного стандартів. Система золотозливкового стандарту – перехідна форма золотого стандарту.

Генузька система золотодевізного стандарту

Друга світова валютна система – система золотодевізного стандарту: загальна характеристика та умови успішного функціонування. Основні особливості валютної кризи. Основні вимоги до світової валютної системи.

Бреттон-Вудська валютно-фінансова система.

Створення та основні характеристики Бреттон-Вудської валютної системи. Основні функції, завдання та характеристики діяльності міжнародного валютного фонду (МВФ), нератифікація Бреттон-Вудської валютної системи Радянським Союзом. Створення спеціальних прав запозичення (СПЗ). Причини і форми прояву кризи Бреттон-Вудської валютної системи. Розпад Бреттон-Вудської валютної системи.

Кінстонська (Ямайська) валютна система.

Основні положення Кінстонської валютної системи. Переваги створення нової системи. Сучасний етап продовження створення Кінстонська Ямайської валютної системи як перехід від доларового стандарту до багатого валютного.

Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу

Поняття та сутність євровалюти та євровалютних ринків.

Поняття та сутність євровалюти. Види євровалют. Євровалютні ринки та їх особливості. Природа євровалютного ринку. Мотивація учасників євровалютних ринків.

Виникнення та розвиток євровалютного ринку.

Зародження та становлення євро євровалютного ринку (1950-1974 рр.). Фактори швидкого зростання ринку євровалют. Правила ФРС США. Нові правила розвитку євродоларового ринку. Євровалютні ринки в епоху нафтових шоків, боргової кризи (1974-1989 рр.) та у 1990 –ті роки. Відміна валютно-фінансових обмежень в США як фактор розвитку євровалютного ринку. Розвиток євровалютного ринку в період економічної кризи 1980-1990 рр.

Фінансова політика Валютного союзу ЄС.

Створення Європейської валютної системи (ЄВС). Складові ЄВС. Необхідні передумови формування Економічного і валютного союзу (ЄВС). Перехід на єдину валюту країн ЄС. План поетапного введення євро та створення структур Європейського центрального банку. Проблеми просування до валютного союзу. Роль Європейського центрального банку в становленні ЄС. Основні вимоги ЄС до фінансово-економічних показників країн, що що бажають

використовувати євро. Переваги переходу країн ЄС до єдиної валюти. Перспективи співпраці України з країнами Єврозони.

Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх засади

Поняття, особливості та порядок організації міжнародних розрахунків.

Поняття та особливості міжнародних комерційних розрахунків. Суб'єкти міжнародних розрахункових операцій. Чинники, що зумовлюють стан міжнародних розрахунків. Валютно-фінансові умови контракту. Умови здійснення платежу. Порядок організації розрахунків за міжнародними угодами.

Форми міжнародних розрахунків.

Фактори, що впливають на вибір форм міжнародних розрахунків при здійсненні міжнародних торговельних операцій. П'ять основних форм розрахунків у міжнародній торгівлі та банківській практиці, їх загальна характеристика: авансовий платіж (cash in advance/down payment), банківський переказ (remittance), акредитив (letter of credit), інкасо (collections), відкритий рахунок (open account). Умови використання, переваги та недоліки кожної з форм міжнародних комерційних розрахунків. Терміни здійснення розрахунків.

Засоби міжнародних розрахунків.

Основні засоби платежу та кредитування при здійсненні зовнішньоторговельної операції. Характеристика розрахунків за допомогою векселів. Види векселів. Порядок оформлення комерційного кредиту за допомогою трати. Характеристика, види індосаменту. Обов'язкові реквізити векселя згідно з Женевською угодою.

Визначення, та загальна характеристика розрахунків за допомогою чеків. Обов'язкові реквізити, які повинен мати чек при здійсненні міжнародних розрахунків. Види чеків, які використовуються у міжнародній практиці.

Використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.

Сутність банківської гарантії як окремого правового зобов'язання. Основні реквізити, які повинна мати гарантія. Регулювання операцій з банківськими гарантіями. Механізм надання банківської гарантії: прямий і непрямий. Типи та категорії міжнародних банківських гарантій. Застосування Уніфікованих правил для гарантії на першу вимогу.

Факторингові та форфейтингові операції.

Сутність факторингової операції. Основні види послуг, які пропонують факторингові компанії та їх характеристика: послуги з бухгалтерського обліку, перевірки кредиту та інкасування боргів; страхування кредиту від «поганих» (безнадійних) боргів, для «схвалених» боргів; негайне надання готівкових під рахунки-фактури у зв'язку зі страхуванням кредиту та з гарантуванням виплати залишку протягом узгодженого періоду часу. Схеми прямого та непрямого факторингу. Перешкоди для розвитку міжнародного факторингу.

Сутність форфейтингової операції. Порядок здійснення форфейтингової операції. Переваги та недоліки форфейтингу.

Тема 7. Світовий фінансовий ринок та його структура

Сутність, функції та особливості міжнародного фінансового ринку.

Поняття, інструменти та основні функції міжнародного фінансового ринку. Взаємозв'язок національного, міжнародного і світового фінансового ринку. Класифікація факторів, що визначають участь національних фінансових ринків у операціях міжнародного фінансового ринку. Сегменти міжнародного фінансового ринку. Структура міжнародного фінансового ринку за суб'єктами. Особливості розвитку та функції міжнародного фінансового ринку.

Етапи формування міжнародного фінансового ринку.

Становлення міжнародного фінансового ринку до другої половини XIX століття. Характеристика етапів розвитку міжнародного фінансового ринку. Перший етап (60-ті рр. XIX століття) – розвиток зовнішньої торгівлі, поява міжнародного фінансового ринку. Другий етап (50-ті рр. XX століття) – інтернаціоналізація операцій національних кредитів; (60-ті рр.) – формування міжнародного кредитного ринку. Третій етап (70-ті рр.) – формування міжнародного ринку довгострокових капіталів та міжнародного інвестиційного ринку; (80-ті рр.) – швидке зростання транснаціональних корпорацій та банків, розширення міжнародного фондового, кредитного та інвестиційного ринків. Четвертий етап (90-ті рр.) – бурхливе зростання фондового сегменту міжнародного фінансового ринку, формування ринку деривативів; (XXI століття) – розвиток ринку деривативів.

Сучасні тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку в умовах фінансової глобалізації.

Глобалізація як основна тенденція функціонування міжнародного фінансового ринку. Лібералізація міжнародних фінансових процесів. Широкомасштабна диверсифікація операцій учасників міжнародного

фінансового ринку. Інтеграція та конвергенція. Посилення конкуренції між транснаціональними компаніями, глобальними фінансовими інститутами, банками та небанківськими установами за фінансові ресурси. Зростання обсягу угод по злиттю та поглинанню фінансових інститутів на міжнародному фінансовому ринку. Міжнародна регіоналізація. Відсутність дієвої, ефективної системи регулювання ринку.

Тема 8. Валютні ринки та валютні операції

Поняття та інструменти міжнародного валютного ринку

Поняття міжнародного валютного ринку. Особливості сучасного міжнародного валютного ринку. Розвиток валютних інструментів угод на міжнародному валютному ринку. Передумови виникнення та розвиток міжнародного валютного ринку. Основні структурні складові міжнародної валютної системи. Валютні компоненти міжнародного валютного ринку.

Функції валютного ринку

Поняття міжнародного валютного ринку; класифікація функцій міжнародного валютного ринку. Характеристика загальних функцій міжнародного валютного ринку. Характеристика спеціальних функцій міжнародного валютного ринку. Валютні ризики та їх хеджування.

Структура та учасники міжнародного валютного ринку

Класифікація структури міжнародного валютного ринку. Основні характеристики ф'ючерсного і форвардного міжнародних валютних ринків. Ф'ючерсний контракти. Форвардний контракт. Аналіз структури учасників міжнародного валютного ринку. Класифікація структури учасників міжнародного валютного ринку.

Валютний курс та валютні операції

Поняття валютного курсу. Закон єдиної ціни. Теорії абсолютного та відносного паритету купівельної спроможності. Концепція паритету валютних ставок. Поняття конвертованості валюти. Валютні обмеження. Класифікація конвертує мості. Режими валютних курсів. Ринковий курс, курс покушця та продавця. Котирування валюти. Методи аналізу та прогнозування валютних курсів. Основні види операцій на МВР. Валютні конверсійні операції.

Основні тенденції та перспективи розвитку міжнародного валютного ринку

Характеристика тенденцій розвитку міжнародного валютного ринку. Роль міжнародних торгово-розрахункових систем у формуванні глобальної інфраструктури МВР. Канали міжнародного руху валютних

засобів. Фактори впливу на розвиток міжнародного валютного ринку. Перспективи розвитку міжнародного валютного ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОХІДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Тема 9. Платіжний баланс країн світу

Економічний зміст та еволюція розвитку платіжного балансу.

Передумови виникнення платіжного балансу. Започаткування методології обліку міжнародних економічних операцій. Перший платіжний баланс США 1922 року. Зміна форми та змісту платіжного балансу (1943 р., Х. Лері). Вклад Ліги націй та МВФ у розробку уніфікованої системи складання платіжних балансів країн світу. «Рекомендації зі складання платіжного балансу» ООН. Характеристика факторів, що впливають на стан платіжного балансу.

Міжнародний стандарт платіжного балансу.

Стандартна структура платіжного балансу п'ятого видання Рекомендацій. Компоненти платіжного балансу. Характеристика та склад I-го розділу платіжного балансу – рахунок поточних операцій. Характеристика та склад II-го розділу – рахунок операцій з капіталом і фінансовими інструментами.

Основні правила балансування статей платіжного балансу та економічна рівновага.

Теоретичні принципи бухгалтерського обліку. Основні правила запису у платіжному балансі. Концепція виміру загального сальдо платіжного балансу. Основна мета складання платіжного балансу. Альтернативні концепції виміру сальдо платіжного балансу. Поняття та види економічної рівноваги платіжного балансу.

Тема 10. Міжнародна банківська справа

Поняття, структура й суб'єкти міжнародної банківської діяльності.

Визначення й класифікації міжнародної банківської операції. Поняття «міжнародного банку». Організаційно-структурні підрозділи міжнародного банку: Фактори визначення ефективної форми присутності міжнародного банку на закордонних ринках і міжнародних фінансових центрах. Структура міжнародних фінансових ринків. Міжнародні

фінансові центри. Банківські офшорні зони. Історія розвитку МБД. Аналіз банкрутств найбільших міжнародних банківських установ.

Формування міжнародного рівня банківського регулювання й нагляду: основні поняття й інституціональна структура.

Міжнародне банківське регулювання та нагляд: поняття, причини виникнення, мета, відмінність від національного банківського регулювання. Історія розвитку міжнародних, міждержавних структур по банківському регулюванню й нагляду у ХХ столітті. Склад учасників, мета створення структур, завдання в області банківського регулювання.. Провідні моделі організації міжнародного банківського регулювання й нагляду: модель Базельського комітету та модель Європейського союзу, їхні загальні та відмінні риси.

Тема 11. Міжнародний фондовий ринок

Сутність функції та роль міжнародного фондового ринку.

Поняття, функції та роль міжнародного фондового ринку. Основні економічні ознаки існування міжнародного фондового ринку. Міжнародні центри фондової торгівлі. Міжнародний біржовий фондовий ринок. Позабіржовий сегмент. Основні функції міжнародного фондового ринку. Негативні прояви розвитку міжнародного фондового ринку.

Структура та учасники міжнародного фондового ринку.

Структура міжнародного фондового ринку. Інфраструктура міжнародного фондового ринку. Класифікація учасників міжнародного фондового ринку. Склад провідних учасників міжнародного фондового ринку. Ліцензування професійної діяльності на фондовому ринку. Контингент приватних володарів цінних паперів. Інституційні інвестори.

Інструменти міжнародного фондового ринку.

Інструменти міжнародного фондового ринку, перспективи і можливості, вимоги та особливості функціонування. Характеристика міжнародних цінних паперів як інструменту міжнародного фондового ринку. Види міжнародних цінних паперів, їх загальна характеристика. Механізм формування та обігу міжнародних цінних паперів.

Операції, що здійснюються на міжнародному фондовому ринку.

Класифікація та загальна характеристика видів операцій, що здійснюються на міжнародному фондовому ринку. Торговельні операції. Міжнародні інвестиційні операції. Операції хеджування. Спекулятивних операції. Операції хеджування. Операції репо. Кредитування цінними паперами.

Сучасні тенденції розвитку міжнародного фондового ринку.

Основні тенденції розвитку міжнародного фондового ринку. Динаміка міжнародного фондового ринку. Поширення торгівлі похідними інструментами Концентрація капіталу. Генерація нових фінансових інструментів. Комп'ютеризація міжнародного фондового ринку. Розширення географії торгівлі цінними паперами. Моделі інтеграційних відносин між організаторами торгівлі цінними паперами.

Тема 12. Міжнародний ринок банківських кредитів

Сутність міжнародного банківського кредиту.

Міжнародний кредит та його роль в міжнародних економічних відносинах. Характеристика міжнародного банківського кредиту. Форми та види міжнародного банківського кредиту. Функції міжнародного банківського кредиту. Фактори поширення кредитних відносин у міжнародній сфері. Міжнародний кредитний ринок. Боргові зобов'язання. Комерційний та фінансовий кредит. Факторинг. Форфейтинг. Лізинг.

Валютно-фінансові умови міжнародного кредиту.

Поняття «світовий фінансовий ринок». Валютно-фінансові умови банківського кредиту. Платіжні умови банківського кредиту. Елементи вартості міжнародного банківського кредиту. Мінімізація кредитних, валютних, регіональних та інших ризиків.

Ринок єврокредитів.

Характеристика сучасного стану світового ринок банківських єврокредитів. Роловерні та синдиковані єврокредити.

Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів)

Загальна характеристика міжнародного ринку деривативів.

Характеристика сучасного стану світового ринку деривативів. Структура та динаміка світового ринку деривативів. Основні цілі залучення фінансових деривативів. Структура міжнародного ринку деривативів. Учасники міжнародного ринку похідних цінних паперів. Інструменти міжнародного ринку деривативів. Порівняльна характеристика позабіржової та біржової торгівлі ринків похідних цінних паперів.

Поняття, функції та класифікація деривативів.

Поняття «дериватив». Основні функції та структура міжнародного ринку деривативів. Класифікація міжнародного ринку деривативів. Механізми регулювання міжнародного ринку цінних

паперів. Регулювання емісії цінних паперів. Специфіка процентних деривативів. Екзотичні опціонні контракти.

Сучасні особливості міжнародного ринку деривативів.

Міжнародний ринок деривативів в структурі світового фінансового ринку. Поняття «Лeverедж». Деривативний лeverидж. Сек'юритизація. Інтернаціоналізація ринків цінних паперів. Взаємопроникнення ринку деривативів із іншими ринками капіталів. Регулювання міжнародного ринку деривативів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ

Тема 14. Фінанси транснаціональних компаній

Загальна характеристика фінансових потоків транснаціональних компаній.

Концептуальний зміст та тенденції розвитку транснаціональних компаній. Кодекс поведінки ТНК. Рейтинги найбільших компаній світу: рейтинг «Файненшл Таймс» за рівнем капіталізації, рейтинг «Форчун» за обсягом продажів, рейтинг «Форбс» за рівнем прибутку, рейтинг ЮНКТАД за індексом транснаціоналізації. Фінансові потоки транснаціональних компаній. Основні ресурси транснаціональних компаній.

Методи оптимізації фінансових потоків транснаціональних компаній.

Типологія ринкових стратегій ТНК: міжнародна стратегія, глобальна стратегія, транснаціональна стратегія, стратегії оптимізації фінансових потоків. Управління фінансовими потоками транснаціональних компаній. Методи оптимізації руху поточних фінансових потоків транснаціональних компаній. Методи інтенсифікації вхідних фінансових потоків. Характеристика взаємних платежів між дочірніми фірмами.

Структура зовнішніх фінансових ресурсів транснаціональних компаній

Мотиви залучення ТНК фінансових ресурсів на міжнародному ринку. Класифікація та характеристики зовнішніх фінансових ресурсів. Комплексна оцінка залучення зовнішніх ресурсів фінансування транснаціональних компаній.

Основні інструменти залучення зовнішніх фінансових ресурсів на міжнародному ринку.

Транснаціоналізація як особливість сучасного етапу розвитку світового господарства. Посилення процесів спеціалізації та кооперації між підприємствами різних країн, посилення взаємозв'язку і взаємозалежності національних економік наслідок діяльності ТНК. Валютні схеми залучення фінансових ресурсів. Класифікація зовнішніх кредитних ресурсів. Інструменти залучення фінансових ресурсів на міжнародному ринку.

Тема 15. Міжнародне оподаткування

Загальні риси та специфіка оподаткування в різних країнах світу.

Характеристика сучасного світу та середовища міжнародної економіки. Міжнародне оподаткування. Податкові системи в промислово розвинутих країнах та країнах, що розвиваються. Податкова система України. Прямі та непрямі податки. Податок на прибуток підприємств. Податок на додану вартість. Оподаткування фізичних та юридичних осіб. Збори в державні цільові фонди.

Міжнародне подвійне оподаткування та шляхи його врегулювання.

Причини виникнення подвійного оподаткування. Договори про уникнення подвійного оподаткування. Моделі податкових договорів ОЕСР та ООН. «Шопінг» податкових угод.

Тема 16. Міжнародне страхування

Соціально-економічна сутність міжнародного страхування та його роль у ринковій економіці.

Загальні принципи міжнародного страхування та особливості його функціонування і взаємодії з іншими елементами міжнародного фінансового ринку. Поняття основних суб'єктів міжнародного страхового ринку. Правові основи страхової діяльності. Страховий нагляд і умови ліцензування страхової діяльності. Поняття ризиків страхування та класифікація ризиків.

Ризики при здійсненні операцій на міжнародному ринку: поняття, види та оцінка.

Класифікація фінансових ризиків. Етапи процедури ризик-менеджменту: ідентифікація, оцінка, фінансування та запобігання ризику. Рейтинги міжнародного фінансового ринку. Систематичні (ринкові) та несистематичні ризики.

Загальна характеристика системи управління міжнародними фінансовими ризиками.

Принцип управління міжнародними ризиками. Моделі та методи управління фінансовими ризиками на міжнародному фінансовому ринку. Методи та інструментарій управління валютними ризиками на міжнародному валютному ринку. Інструменти управління ліквідністю банку. Методи управління ризиками на міжнародному страховому ринку. Інструменти саморегулювання учасників МФР.

Тема 17. Україна у світовому фінансовому ринку

Об'єктивна необхідність інтеграції України в систему світових фінансів.

Аналіз трансформаційних процесів в Україні. Перепони інтеграції України до світової фінансової системи. Значення іноземного інвестування для соціально-економічного розвитку країни. Пріоритетні напрями інтеграції України в систему міжнародних фінансів.

Український валютний ринок та його інтеграція в міжнародний фінансовий простір.

Характеристика економічних реформ та трансформація грошово-валютної системи України. Становлення валютного і фінансового ринку України. Суб'єкти та структура валютного ринку України. Функції Національного Банку України. Сучасні проблеми функціонування національної валюти.

Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями.

Інтенсифікація співпраці України із фінансовими організаціями. Співробітництво України з МВФ: загальна характеристика, етапи та тенденції розвитку. Співробітництво України зі Світовим банком: загальна характеристика, етапи та тенденції розвитку. Загальна характеристика співпраці України з ЄБРР. Загальна характеристика співпраці України з ЄС. Співробітництво України з іншими фінансовими інституціями.

Міжнародна платоспроможність України.

Кредитні відносини України. Формування валових міжнародних резервів України. Управління міжнародною платоспроможністю України. Динаміка зовнішнього боргу України. Розробка оптимальної стратегії взаємодії національної економіки зі світовим господарством.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Тема 1 Система міжнародних фінансів

Контрольні питання:

1. Які фактори вплинули на формування міжнародних фінансів?
2. Які фактори, що вплинули на формування міжнародних етапів, є найбільш вагомими на сучасному етапі?
3. Що вивчає наука «Міжнародні фінанси»?
4. В яких аспектах можна визначити систему міжнародних фінансів?
5. Наведіть характеристику суб'єктів міжнародних фінансів з точки зору міжнародного публічного права?
6. Наведіть характеристику суб'єктів міжнародних фінансів з точки зору міжнародного приватного.
7. Визначте особливості розвитку міжнародних фінансів на сучасному етапі.
8. Охарактеризуйте складові міжнародної фінансової політики.

Написання рефератів за темами:

1. Міжнародні фінансові відносини античної доби.
2. Розвиток міжнародних фінансових відносин на території сучасної України.
3. Лондон – світовий фінансовий центр.
4. Нью-Йорк – світовий фінансовий центр.
5. Токіо – світовий фінансовий центр.
6. Фінансові центри, розташовані в Європі.
7. Офшорні зони.

Тестові завдання:

1. *Міжнародні фінанси – це:*
 - а) економічна сукупність часу і невизначеності щодо рішень, які стосуються різних країн, з урахуванням того, що кожна суверенна держава має власну валюту, свої закони бізнесу, банківські традиції та політичну систему;

б) фонди фінансових ресурсів, які утворилися на основі розвитку міжнародних економічних відносин і використовуються для забезпечення безперервності й рентабельності суспільного відтворення на світовому рівні та задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення;

в) сукупність банків, валютних та фондових бірж, міжнародних фінансових інституцій, регіональних фінансово-кредитних установ, міжнародних і регіональних економічних організацій та об'єднань, через які здійснюється рух світових фінансових потоків;

г) застосування різноманітних економічних засобів для досягнення максимального прибутку суб'єкта господарювання або зростання загальної вартості капіталу, що був вкладений у міжнародний бізнес;

д) усі відповіді правильні.

2. *Міжнародні фінанси як економічна категорія – це:*

а) економічна сукупність часу і невизначеності щодо рішень, які стосуються різних країн, з урахуванням того, що кожна суверенна держава має власну валюту, свої закони бізнесу, банківські традиції та політичну систему;

б) фонди фінансових ресурсів, які утворилися на основі розвитку міжнародних економічних відносин і використовуються для забезпечення безперервності й рентабельності суспільного відтворення на світовому рівні та задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення;

в) сукупність банків, валютних та фондових бірж, міжнародних фінансових інституцій, регіональних фінансово-кредитних установ, міжнародних і регіональних економічних організацій та об'єднань, через які здійснюється рух світових фінансових потоків;

г) застосування різноманітних економічних засобів для досягнення максимального прибутку суб'єкта господарювання або зростання загальної вартості капіталу, що був вкладений у міжнародний бізнес;

д) сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування та використання централізованих і децентралізованих грошових фондів.

3. *Суб'єктами міжнародних фінансів є:*

а) фінансові активи;

б) уряди, банки, юридичні та фізичні особи;

в) міжнародні корпорації і транснаціональні банки;

г) девізи;

д) правильні відповіді б) і в).

4. *Об'єктами міжнародних фінансів є:*

- а) фінансові активи;
- б) уряди, банки, юридичні та фізичні особи;
- в) міжнародні корпорації і транснаціональні банки;
- г) девізи;
- д) правильні відповіді а) і г).

5. *До головних функцій міжнародних фінансів зараховують:*

- а) розподільчу;
- б) контролюючу;
- в) регулювальну;
- г) стабілізуючу;
- д) усі відповіді правильні.

6. *Назвіть найбільший фінансовий центр світу:*

- а) Сингапур;
- б) Нью-Йорк;
- в) Лондон;
- г) Цюрих.

7. *Складові світового фінансового ринку:*

- а) комерційні банки;
- б) фондова;
- в) валютна;
- г) уряди країн;
- д) національні банки
- е) кредитна
- ж) ТНК та ТНБ

8. *Основними учасниками міжнародного фінансового ринку є:*

- а) Міжнародні фінансові організації;
- б) ТНБ;
- в) уряди;
- г) ТНК;
- д) усі перераховані вище

9. *Назвіть види фінансових операцій:*

- а) інвестиційні операції;
- б) встановлення курсу валюти;
- в) участь на торгах на товарній біржі;
- г) операції з капіталом;
- д) операції переказу грошей;
- е) спекулятивні операції;
- ж) регулювання курсу валюти

10. *Міжнародна мережа офіційних центрів, де відбувається купівля-продаж іноземних валют, – це:*

- а) міжнародний валютний ринок;
- б) міжнародний ринок боргових зобов'язань;
- в) міжнародний ринок титулів (прав) власності;
- г) міжнародний ринок похідних фінансових інструментів;
- д) міжнародний ринок фінансових деривативів.

Тема 2 Глобалізація світового фінансового середовища

Контрольні питання:

1. З'ясуйте сутність фінансової глобалізації та виявіть її основні причини.
2. Чим відрізняються поняття «глобалізація», «економічна глобалізація», «фінансова глобалізація»?
3. Охарактеризуйте систему показників, за допомогою яких можна дати кількісну оцінку глобалізованості економіки. Які з них свідчать безпосередньо про рівень глобалізації фінансової сфери?
4. Чому випереджаюче зростання обсягів міжнародної торгівлі можна розцінювати як прояв фінансової глобалізації?
5. Як впливає на масштаби фінансової глобалізації міжнародна міграція робочої сили?
6. Чому розвиток міжнародних фінансових ринків та транскордонного руху капіталу вважається найбільш яскравим проявом фінансової глобалізації? Які статистичні дані на підтвердження цієї думки Ви можете навести?
7. Які переваги Ви вбачаєте у високій глобалізованості світових фінансів? Чи рівномірно розподіляються вигоди фінансової глобалізації між різними групами країн?
8. Назвіть загрози світогосподарському і національному розвитку, що виникають через високий рівень фінансової глобалізації.
9. Які різновиди світових криз існують у фінансовій сфері? Чим вони відрізняються між собою?
10. Дайте характеристику причин, перебігу та наслідків кризи 1997-1998 рр. у Південно-Східній Азії. На які регіони світу поширилась макроекономічна нестабільність?
11. Чим була спричинена та які наслідки для світової фінансової системи мала криза 2007-2009 рр. для різних груп країн?

Написання рефератів за темами:

1. Глобалізація як нова ступінь інтернаціоналізації та її сучасні проблеми.

2. Міжнародні економічні організації як суб'єкти міжнародних фінансів.
3. Глобалізація та країни, що розвиваються: за та проти.
4. Лібералізація світової торгівлі як одна з її основних специфічних рис сьогодення.
5. Сучасні аспекти реалізації міжнародного поділу праці за умов глобалізації світової економіки.
6. Особливості інтеграційних угруповань у різних частинах світу.
7. Характеристика рівнів прояву глобалізації.
8. Основні глобальні проблеми сучасності та погоджені дії для оптимального вирішення глобальних проблем.

Тестові завдання:

1. Глобалізація – це:

- а) вища стадія інтернаціоналізації, яка перетворює світове господарство на єдиний ринок товарів, послуг, капіталів, робочої сили;
- б) поступово наростаючий в історичному масштабі процес взаємодії і взаємозв'язку різних цивілізацій, які склалися у більш-менш стійких територіальних межах на базі визначених етносів;
- в) виникнення спільних або подібних за змістом проблем для різних регіонів світу (наприклад, екологічних, продовольчих, демографічних), а також зростання взаємодії соціально-політичної залежності держав і формування зон спільних інтересів;
- г) комплекс взаємопов'язаних процесів, які відбуваються у планетарному масштабі і мають механізми саморегулювання;
- д) усі відповіді правильні.

2. Назвіть особливості глобального фінансового ринку:

- а) глобальні масштаби здійснення фінансових операцій і переливу капіталу;
- б) доступність глобального фінансового ринку для пересічних споживачів в будь-якому місці земної кулі;
- в) безперервність здійснення фінансових операцій;
- г) використання глобальних електронних мереж зв'язку й інформації.

3. До ознак наближення фінансової кризи зараховують:

- а) високий дефіцит державного бюджету та рахунку поточних операцій платіжного балансу;
- б) зростання державного боргу;
- в) переоцінювання реального валютного курсу та значний ріст процентної ставки;

- г) різке зниження золотовалютних резервів;
- д) усі відповіді правильні.

4. *Що з перерахованого не є позитивним ефектом фінансової глобалізації:*

а) спрощення доступу учасників на глобальний фінансовий ринок;

б) прискорення інтеграції країн шляхом створення наднаціональної системи регулювання трансграничних фінансових потоків;

в) переміщення великих мас спекулятивного капіталу між країнами;

г) активізація злиття та поглинання, концентрація капіталу;

д) спрощення доступу до іноземних фінансових ресурсів, забезпечення прозорості діяльності урядів країн і фінансових інститутів.

5. *Назвіть основні причини економічної кризи 1974-1975 р.:*

а) перегрів фондового ринку;

б) високі ціни на сировинні товари (у тому числі нафту);

в) використання нових неперевіраних фінансових методик та інструментів;

г) загальна циклічність економічного розвитку.

6. *У чому полягав перегляд промислової політики ЄС 1970-х рр.:*

а) введення обов'язкових квот виробництва, підтримка експорту й захист від імпорту;

б) введення єдиної валюти;

в) розширення конкуренції, створення ринку вільної торгівлі;

г) регулювання цін, скорочення й модернізація потужностей;

7. *На долю ТНК приходить:*

б) менше 30% світового промислового виробництва та близько 50% світової торгівлі;

а) близько 50% світового промислового та світової торгівлі;

в) близько 50% світового промислового виробництва та понад 70% світової торгівлі;

г) понад 70% світового промислового виробництва та світової торгівлі.

8. *З виникненням глобалізації роль національної держави:*

а) посилюється;

б) послаблюється;

в) остається незмінною;

г) нівелюється.

9. *Амальгамація – це:*

- а) злиття та поглинання;
- б) подібнення та продаж структурних підрозділів як окремих одиниць;
- в) відкриття філій ТНК за кордоном;
- г) переміщення капіталу з країн з його відносним надлишком до країн, де він у дефіциті.

10. Паризький клуб кредиторів – це:

- а) неофіційна міжурядова організація країн-кредиторів;
- б) неофіційна організація банків-кредиторів, створена для врегулювання заборгованості іноземних позичальників перед учасниками;
- в) неофіційна кредитна організація, яка об'єднує більш ніж 150 банків, що надає позики країнам з метою фінансування системних перетворень.

Тема 3. Заборгованість у системі міжнародних фінансів

Контрольні питання:

1. Дайте визначення економічної категорії «державний борг». Охарактеризуйте види державного боргу.
2. Дайте визначення економічної категорії «зовнішній державний борг». Охарактеризуйте основні складові зовнішнього державного боргу.
3. Назвіть та охарактеризуйте показники вимірювання зовнішнього державного боргу.
4. Поділіть відповідно до обраних вами критеріїв та охарактеризуйте позитивні наслідки від здійснення зовнішніх державних запозичень для кожного із суб'єктів ринку державного боргу.
5. Поділіть відповідно до обраних вами критеріїв та охарактеризуйте негативні наслідки існування від зовнішнього державного боргу для кожного із суб'єктів ринку державного боргу.
6. Охарактеризуйте основні цілі та принципи функціонування Міжнародного банку реконструкції та розвитку.
7. Охарактеризуйте основні цілі та принципи функціонування Міжнародної асоціації розвитку.
8. Охарактеризуйте основні цілі та принципи функціонування Міжнародного валютного фонду.
9. Охарактеризуйте основні цілі та принципи функціонування Європейського банку реконструкції та розвитку.

10. Охарактеризуйте те основи функціонування Паризького та Лондонського клубів кредиторів.

11. Охарактеризуйте особливості основних методів управління зовнішнім боргом.

12. Назвіть види конверсії боргу за функціональним спрямуванням та дайте їм характеристику.

13. Охарактеризуйте «свопові схеми» реструктуризації державного зовнішнього боргу.

Написання рефератів за темами:

1. Поняття «дефолту» та досвід суверенних дефолтів.
2. Геополітика світового боргу.
3. Механізми реструктуризації зовнішнього боргу країн, що розвиваються.

Тестові завдання:

1. Сума фінансових зобов'язань країни іноземним кредиторам, що підлягає погашенню у визначені терміни – це:

- а) зовнішня заборгованість;
- б) внутрішня заборгованість;
- в) регіональна заборгованість;
- г) консолідована заборгованість;
- д) заборгованість міжнародним організаціям.

2. Борг приватних позичальників іноземним кредиторам, оплата якого не гарантується державою – це:

- а) державний зовнішній борг;
- б) офіційний зовнішній борг;
- в) зовнішній борг, гарантований державою;
- г) зовнішній приватний негарантований борг;
- д) правильні відповіді а) і б).

3. Ефективність кредиту досягається за умови:

- а) вільного переміщення капіталу;
- б) стабільності й передбачуваності розвитку світової економіки;
- в) виконання позичальниками своїх зобов'язань;
- г) повної оплати позичальниками своїх боргів;
- д) усі відповіді правильні.

4. Співвідношення між грошовими і майновими вимогами та зобов'язаннями однієї країни щодо інших країн на певну дату – це:

- а) емісійний баланс;
- б) зведений фінансовий баланс держави;
- в) баланс міжнародної заборгованості;

- г) баланс фінансових ресурсів і витрат держави;
- д) баланс грошових доходів і витрат населення.

5. Відмова держави від виконання своїх фінансових зобов'язань

– це:

- а) дериватив;
- б) джобер;
- в) дивіденд;
- г) дефолт;
- д) дизажіо.

6. Реструктурувати борг можна за допомогою таких заходів:

- а) конверсії боргу в активи;
- б) зворотного викупу боргових зобов'язань;
- в) конверсії боргу в облігації;
- г) списання боргу;
- д) усі відповіді правильні.

7. Клуб, створений у 1956 році як неформальна урядова організація країн-кредиторів – це:

- а) Паризький клуб;
- б) Лондонський клуб;
- в) Римський клуб;
- г) Белзький клуб;
- д) Нью-Йоркський клуб.

8. Світовий борг – це:

- а) грошова сума, взята у борг на конкретно визначений термін за певними борговими зобов'язаннями;
- б) боргові зобов'язання, які підлягають першочерговому погашенню;
- в) сума грошових коштів, одержаних державою від населення за рахунок реалізації облігацій державної позики і своєчасно не погашених;
- г) сукупні боргові зобов'язання усіх країн світу.

9. Неспроможність країни-боржника обслуговувати зовнішню заборгованість у повному обсязі, зокрема здійснювати виплати з обслуговування накопиченої суми боргу відповідно до початкових угод:

- а) фінансовий дефолт;
- б) боргова яма;
- в) боргова вимога;
- г) боргова книга.

10. Борг приватних фірм, банків, компаній іноземним кредиторам, гарантом оплати якого є держава – це:

- а) державний зовнішній борг;

- б) офіційний зовнішній борг;
- в) зовнішній борг, гарантований державою;
- г) зовнішній приватний негарантований борг;
- д) правильні відповіді а) і б).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СВІТОВА ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Тема 4. Світова валютно-фінансова система та етапи її еволюції.

Контрольні питання:

1. Що розуміють під світовою валютною системою та які її складові?
2. Що розуміють під конвертованістю валюти?
3. Чим відрізняється внутрішня конвертованість валюти від зовнішньої?
4. Що розуміють під валютою і яка існує класифікація валют?
5. У чому полягає сутність валютного курсу?
6. Які існують види розрахункових валютних курсів і для чого їх використовують?
7. Які існують режими валютних курсів і від чого залежить їх вибір?
8. Що розуміють під валютними відносинами та валютною політикою?
9. У чому суть та особливості міжнародних розрахунків?
10. Які основні форми міжнародних розрахунків?
11. В чому суть та які є види валютних курсів?
12. У чому особливості золотого та золото девізного стандарту?
13. Які основні принципи Бретон-Вудської валютної системи?
14. Які головні відмінності Ямайської валютної системи від Бретон-Вудської?
15. Які характерні риси Європейської валютної системи?

Написання рефератів за темами:

1. Поняття світової валютної системи, її функції, основні складові.
2. Еволюція світової валютної систем.
3. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин.

Тестові завдання:

1. *Інституційно-функціональна форма організації міжнародних валютно-фінансових відносин, яка склалася внаслідок еволюції світового господарства і юридично закріплена міжнародними домовленостями – це:*

- а) світова валютна система;
- б) валютна зона;
- в) валютний блок;
- г) національна валютна система;
- д) валютний союз.

2. *До елементів світової валютної системи належать:*

- а) міжнародна валютна ліквідність;
- б) резервні валюти;
- в) уніфікований режим валютних паритетів та регламентація режимів валютних курсів;
- г) уніфікація правил валютно-фінансового регулювання;
- д) усі відповіді правильні.

3. *Функції світової валютної системи:*

- а) активізація розвитку товарообмінних операцій;
- б) установлення правил та механізмів для забезпечення оптимального співвідношення між національними грошовими відносинами;
- в) сприяння у здійсненні розрахунків через систему фінансово-посередницьких закладів;
- г) організація міжнародних валютно-фінансових відносин, які обслуговують міжнародний рух капіталу;
- д) усі відповіді правильні.

4. *Національна валютна система – це:*

- а) форма організації грошового обігу, яка склалася на основі розвитку світового господарства і закріплена міждержавними угодами;
- б) сукупність форм грошових розрахунків і фінансово-кредитних інструментів організації валютних відносин;
- в) форма організації економічних відносин країни, за допомогою яких здійснюється міжнародні розрахунки, утворюються та використовуються валютні кошти держави;
- г) організаційно-правова форма реалізації валютних відносин у межах певного економічного простору.

5. *Першою світовою валютною системою була:*

- а) Кінгстонська валютна система;
- б) Ямайська валютна система;
- в) Бреттон-Вудська валютна система;

- г) система золотого стандарту;
- д) правильні відповіді а) і б).

6. Міжнародна валютна система, що ґрунтується на офіційному закріпленні країнами золотого вмісту в одиниці національної валюти із зобов'язанням центральних банків купувати і продавати національну валюту в обмін на золото – це:

- а) система золотого стандарту;
- б) Бреттон-Вудська валютна система;
- в) Кінгстонська валютна система;
- г) Ямайська валютна система;
- д) правильні відповіді в) і г).

7. СПЗ – це основа світової валютної системи:

- а) Ямайської;
- б) Генуезької;
- в) Бреттон-Вудської;
- г) Паризької;
- д) золотого стандарту.

8. Які з перерахованих елементів не включає світова валютна система:

- а) національні валюти;
- б) механізм торгівлі кредитами;
- в) валютні ринки;
- г) світовий грошовий товар.

9. Девальвація грошової одиниці означає:

- а) уряд підвищив ціну, за якою купуватиме золото;
- б) внутрішня купівельна спроможність грошової одиниці впала;
- в) ціни валют, виражені у грошових одиницях даної країни впали;
- г) країна відмовилась від золотого стандарту.

10. Курс національної валюти країни не залежить від:

- а) рівня валютних резервів країни;
- б) стану платіжного балансу країни;
- в) рівня цін на товари країни;
- г) величини ВВП країни.

Тема 5. Фінансова і монетарна політика Європейського валютного союзу.

Контрольні питання:

1. Дайте характеристику основних етапів валютно-фінансової інтеграції ЕС?

2. Які три етапи валютного союзу визначені у Маастрихтському договорі?
3. Розкрийте поняття номінальної, реальної та інституціональної конвергенції
4. Дайте характеристику кожного з критеріїв валютно-фінансової конвергенції?
5. Які підходи були покладені в основу формування Маастрихтських критеріїв?
6. Зазначте чинники, що впливають на скорочення рівня заборгованості країнами ЄС?
7. Які принципи зміни в грошовій політиці відбулися зі створенням Європейського валютного союзу?
8. У чому полягають завдання ЄСЦБ?
9. Які цілі грошової політики ставили країни ЄС до створення Європейського валютного союзу?
10. З яких елементів складається грошова стратегія ЄЦБ?
11. Структура ЄЦБ. Функції Ради Керуючих ЄЦБ і правління ЄЦБ?
12. На яких принципах будуються інструменти грошової політики ЄСЦБ?
13. Надайте характеристику інструментам грошової політики ЄСЦБ?
14. Як розраховується квота у капіталі ЄЦБ?
15. Які інституціональні умови склалися в ЄС у сфері валютної політики після введення євро?
16. Надайте характеристику основних міжнародних функцій євро?
17. Які інституціональні умови склалися в ЄС у сфері валютної політики після введення євро?
18. Дайте характеристику основних міжнародних функцій євро?
19. Яким чином введення євро може позначитися на структурі світових фінансових резервів?
20. Для яких країн або регіонів світу євро відіграє роль валюти прив'язки?
21. Які критерії визначають кваліфікаційну основу світового статусу валюти?
22. Чи пояснюється зниження курсу євро щодо інших ключових валют світу?

Написання рефератів за темами:

1. Маастрихтські та Копенгагенські критерії членства в ЄС

2. Монетарна політика Євросони.
3. Концепція створення вільних економічних зон (ВЕЗ).
4. Сучасні торговельні відносини між США та ЄС.
5. Проблеми та перспективи розвитку ЄС.

Тестові завдання:

1. Основні чинники, які впливають на розвиток інтеграційних процесів:

- а) інтернаціоналізація;
- б) міжнародний поділ праці;
- в) науково-технічний прогрес;
- г) відкритість національних економік;
- д) взаємодія вище наведених чинників.

2. Вирівнювання різниці між такими змінними, як ціни, виробничі витрати та валютні курси, – це:

- а) номінальна конвергенція;
- б) реальна конвергенція;
- в) інституційна конвергенція;
- г) віртуальна конвергенція;
- д) паритетна конвергенція.

3. Зменшення відмінностей у продуктивності праці, доходах та рівні життя – це:

- а) номінальна конвергенція;
- б) реальна конвергенція;
- в) інституційна конвергенція;
- г) віртуальна конвергенція;
- д) паритетна конвергенція.

4. Маастрихтський договір визначає такі критерії валютно-фінансової конвергенції:

- а) досягнення належного рівня цінової стабільності;
- б) забезпечення належного стану фінансових показників у довгостроковому періоді;
- в) участь у механізмі валютних курсів;
- г) уніфікація довгострокових процентних ставок;
- д) усі відповіді правильні.

5. Рівень інфляції в країні може не більше ніж на 1,5% перевищувати середній показник інфляції у трьох країнах ЄС з найнижчими показниками інфляції – критерій валютно-фінансової конвергенції:

- а) досягнення належного рівня цінової стабільності;
- б) забезпечення належного стану фінансових показників у

довгостроковому періоді;

- в) участь у механізмі валютних курсів;
- г) уніфікація довгострокових процентних ставок;
- д) політична інтеграція.

6. Назвіть рік створення Європейської валютної системи:

- а) 1999;
- б) 1979;
- в) 1993;
- г) 2002.

7. У кількох країнах «Єврозони» Євро є офіційною валютою:

- б) 16 країн;
- в) 20 країни;
- в) 23 країни;
- г) 25 країн.

8. Визначте частку зовнішньої торгівлі України у 2008 р., що припадає на країни ЄС:

- а) 30,5%;
- б) 46,3%;
- в) 12,8%;
- г) 23,8%.

9. Країна, яка виконала усі критерії валютно-фінансової конвергенції:

- а) Німеччина;
- б) Франція;
- в) Нідерланди;
- г) Люксембург;
- д) усі країни-члени Європейського валютного союзу.

10. Європейський центральний банк офіційно заснований у:

- а) травні 1998 року;
- б) березні 1998 року;
- в) червні 1998 року;
- г) вересні 1998 року;
- д) грудні 1998 року.

Тема 6. Міжнародні розрахунки та їх засади

Контрольні питання:

1. Поясніть чому вважається, що відкличний документарний акредитив є для експортера лише умовним зобов'язанням банку?

2. При використанні підтвердженого або непідтвердженого акредитива яку відповідальність несе банк-емітент?

3. При використанні підтвердженого або непідтвердженого акредитива яку відповідальність несе виконуючий банк?

4. У який момент здійснюється перерахування коштів банком-емітентом виконуючому банку при використанні покритого акредитива?

5. Дайте характеристику умов інкасо.

6. Які сторони найчастіше беруть участь у інкасо?

7. Чим відрізняються умови Д/П та Д/А?

8. Дайте характеристику інкасового доручення.

9. Дайте характеристику фаз документарного акредитива в розрахунковому аспекті.

10. У чому суть угоди про відкриття акредитива?

Написання рефератів за темами:

1. Особливості міжнародних розрахунків.

2. Бартер: чи має він право на легальне існування у сучасній міжнародній торгівлі?

3. Міжнародні розрахунки у зовнішньоекономічній діяльності.

Тестові завдання:

1. *Які з названих факторів впливають на розвиток і ефективність міжнародних розрахунків:*

а) позиції країн на світових товарних і грошових ринках;

б) політичні та економічні відносини між країнами;

в) диспропорції соціально-економічного розвитку країн світу;

г) валютне законодавство;

д) умови зовнішньоторговельних контрактів;

е) державне регулювання експортно-імпортних операцій.

2. *Якими нормами регулюється система міжнародних розрахунків:*

а) національними нормативними і законодавчими актами;

б) міжнародними законами, банківськими правилами і звичаями;

в) національними й міжнародними нормативними і законодавчими актами, банківськими правилами і звичаями;

г) нормами Міжнародної торговельної палати.

3. *Міжнародні розрахунки обслуговують:*

а) торгівлю товарами і послугами;

б) некомерційні операції, кредити і рух капіталів між країнами;

в) міжнародну торгівлю, некомерційні операції і рух капіталів між країнами;

г) клірингові операції між урядами різних країн.

4. Яка форма розрахунків гарантує утримання коштів на рахунку платника на час проведення операції:

- а) відкритий рахунок;
- б) акредитив безвідкличний;
- в) інкасо;
- г) авансовий платіж.

5. Як називається документ, який складено в обумовленій формі й містить безумовний наказ кредитора позичальникові про виплату в зазначений строк певної суми грошей названій третій особі або пред'явникові:

- а) вексель;
- б) тратта;
- в) акредитивний лист;
- г) чек;
- д) зовнішньоторговельний контракт.

6. Найбільш вигідна форма акредитиву для експортера – це:

- а) відкличний акредитив;
- б) непідтверджений акредитив;
- в) безвідкличний акредитив;
- г) безвідкличний підтверджений акредитив.

7. Назвіть, хто не є суб'єктом міжнародних розрахункових операцій:

- а) експортери;
- б) банки;
- в) міжнародні організації;
- г) імпортери;
- д) уряди держав.

8. Міжнародні розрахунки – це:

а) регульовані платежі за грошовими вимогами і зобов'язаннями, які виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

б) розрахунки за грошовими зобов'язаннями та вимогами, які виникають між юридичними особами і громадянами різних країн унаслідок економічних, науково-технічних, культурних, політичних та інших відносин;

в) система організації і регулювання платежів у сфері міжнародних економічних відносин;

г) урегульовані законодавством країн-учасниць способи виконання грошових зобов'язань за зовнішньоторговельними контрактами;

д) усі відповіді правильні.

9. Суб'єкти міжнародних розрахунків:

- а) експортери та імпортери;
- б) держави;
- в) міжнародні організації та фінансово-кредитні інституції;
- г) фізичні особи;
- д) усі відповіді правильні.

10. Головними чинниками, що виражають стан міжнародних розрахунків, є:

- а) умови зовнішньоторговельних контрактів;
- б) валютне законодавство;
- в) особливості банківської практики;
- г) міжнародні правила та звичаї;
- д) усі вищенаведені чинники.

Тема 7. Світовий фінансовий ринок та його структура

Контрольні питання:

1. Що розуміють під фінансовими ресурсами світу?
2. Опишіть механізм перерозподілу фінансових ресурсів світу.
3. Яка використовується класифікація фінансових інструментів?
4. Які основні характеристики фінансових активів світового ринку?
5. Що розуміють під поняттям «міжнародні валютно-фінансові потоки»? Які фактори впливають на рух фінансових потоків?
6. Здійсніть класифікацію міжнародних валютно-фінансових потоків за різними ознаками.
7. У чому сутність світового фінансового ринку?
8. Які функції притаманні фінансовому ринку?
9. Класифікуйте учасників міжнародного фінансового ринку.
10. Дайте визначення поняттю «фінансові посередники»?
11. Яка структура фінансового ринку?
12. Охарактеризуйте банкоцентричну та англо-американські моделі функціонування фінансових ринків.
13. За якою моделлю здійснюється регулювання фінансової системи в Україні?
14. Розкрийте сутність та переваги застосування моделі єдиного нагляду у фінансовому секторі.
15. Зазначте сутність, мету створення і типи офшорних банківських центрів.
16. Назвіть характерні ознаки Лондона, Нью-Йорка, Токіо як основних міжнародних фінансових центрів.

Написання рефератів за темами:

1. Сучасні особливості інституційної структури світового фінансового ринку.
2. Фінансовий ринок як складова фінансової системи
3. Діяльність трастових компаній на світовому фінансовому ринку

Тестові завдання:

1. *Яке з наведених нижче визначень найповніше розкриває соціально-економічний зміст категорії «капітал»:*

- а) ресурс, який необхідно затратити для виготовлення продукції;
- б) сукупність виробничих відносин, за яких засоби праці, певні матеріальні блага, гроші є знаряддям привласнення частини чужої неоплаченої праці;
- в) засоби виробництва або блага, які можна використовувати для виробництва майбутніх благ;
- г) фактор виробництва, який у поєднанні з іншими факторами (земля, праця) створює нову вартість.

2. *Хто є суб'єктами міжнародного руху капіталу:*

- а) транснаціональні корпорації, транснаціональні банки;
- б) урядові організації;
- в) фізичні особи;
- г) комерційні банки, центральні банки країн;
- д) міжнародні організації.

3. *Який із факторів обумовлює подальше зближення національних і міжнародних фінансових ринків?*

- а) зростання потреби в кредитних грошах;
- б) лібералізація руху капіталів;
- в) створення вільної банківської зони в Нью-Йорку;
- г) інтернаціоналізація національних фінансових ринків.

4. *За періодом обертання фінансових активів фінансовий ринок поділяється на:*

- а) ринок грошей і ринок капіталів;
- б) валютний ринок і ринок фінансових послуг;
- в) біржовий ринок і позабіржовий ринок;
- г) ринок золота і страховий ринок.

5. *Створення гнучкої і ефективної системи розвитку фондового сегменту фінансового ринку – це принцип, що означає:*

- а) контрольованість ринку;
- б) урегульованість;
- в) реальний захист і забезпечення інтересів та прав інвесторів;

г) прозорість ринку.

6. *Виділіть процеси, які характеризують інтегрований фінансовий ринок:*

а) розвиток новітніх технологій, які сприяють розвитку високоефективної інфраструктури фінансового ринку;

б) концентрація діяльності учасників ринку у світових фінансових центрах;

в) лібералізація фінансових ринків;

г) усі відповіді правильні.

7. *Комерційні банки, кредитні спілки, страхові та інвестиційні компанії – це фінансові інститути, які відносять до:*

а) інститутів інфраструктури;

б) інститутів поза фінансової сфери;

в) професійних учасників ринку;

г) усі відповіді правильні.

8. *До суб'єктів фінансового ринку відносять:*

а) емітентів, інвесторів;

б) населення, іноземних учасників ринку;

в) фінансових посередників, державу;

г) усі відповіді правильні.

9. *Депозитними інститутами на фінансовому ринку є:*

а) комерційні та ощадні банки;

б) страхові та інвестиційні компанії;

в) пенсійні фонди;

г) кредитні спілки.

10. *Безстрокові фінансові інструменти, що засвідчують пайову участь інвестора в статутному фондї емітента – це:*

а) інструменти власності;

б) інструменти позики;

в) похідні інструменти;

г) усі відповіді правильні.

Тема 8. Валютні ринки та валютні операції

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність поняття «валютний ринок». Охарактеризуйте його особливості з функціонального, інституціонального та організаційно-технічного погляду.

2. Наведіть характеристики основних функцій валютного ринку.

3. Охарактеризуйте основних учасників (суб'єктів) валютного ринку.

4. Дайте порівняльну характеристику біржового та міжбанківського валютного ринку.
5. Визначте основні відмінності між внутрішнім, регіональним і міжнародним валютним ринками.
6. Охарактеризуйте основні тенденції сучасного розвитку валютних ринків.
7. Розкрийте організаційні засади функціонування ринку «форекс».
8. Дайте визначення поняття «валютні операції».
9. Наведіть класифікацію валютних операцій.
10. Охарактеризуйте роль системи SWIFT здійсненні валютних операцій.

Написання рефератів за темами:

1. Становлення міжнародної валютної системи.
2. Валюта та її різновиди під кутом зору її належності.
3. Шляхи використання операцій на валютних ринках у комерційних та фінансових операціях.
4. Валютний дилінг. Ринок Forex.

Тестові завдання:

1. *Валютний ринок – це:*
 - а) підсистема валютних відносин у процесі операцій купівлі та продажу іноземних валют та платіжних документів в іноземних валютах;
 - б) ринок цінних паперів та зобов'язань тривалістю до одного року;
 - в) валютні біржі;
 - г) валютні зони, що об'єднують валютні блоки.
2. *Валютний ринок виконує такі функції:*
 - а) переносить купівельну спроможність із одної країни в іншу;
 - б) забезпечує операцію надання кредитів для міжнародних торговельних операцій;
 - в) мінімізує ризики, пов'язані з курсами обміну;
 - г) забезпечує сталість національних валют.
3. *Світова валютна система включає ряд елементів. Які це елементи з нижче наведених:*
 - а) світовий грошовий товар;
 - б) валютний курс;
 - в) валютні ринки;
 - г) міжнародні валютно-фінансові організації;

д) валютний паритет.

4. *Сфера економічних відносин, які виникають під час здійснення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти і цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті, а також операцій з інвестування капіталу в іноземній валюті, – це:*

- а) валютний ринок;
- б) спот-ринок;
- в) форвардний ринок;
- г) своп-ринок;
- д) ф'ючерсний ринок.

5. *Передумови створення валютних ринків:*

а) поступ міжнародних економічних відносин, розширення обсягів міжнародних торговельних операцій;

б) еволюція світової валютної системи, поширення кредитних засобів міжнародних розрахунків, виникнення нових фінансових інструментів, розширення географії торгівлі валютою;

в) розвиток банківських систем та кореспондентських зв'язків між банками різних країн;

г) удосконалення засобів зв'язку та інформаційних технологій;

д) усі відповіді правильні.

6. *Функції валютного ринку:*

а) здійснення міжнародних розрахунків;

б) регулювання валютних курсів;

в) диверсифікація валютних резервів;

г) хеджування і спекуляція;

д) усі відповіді правильні.

7. *Суб'єкти валютного ринку:*

а) державні установи (переважно центральні банки та казначейства);

б) юридичні та фізичні особи;

в) комерційні банківські установи;

г) валютні біржі й валютні відділи товарних і фондових бірж;

д) усі відповіді правильні.

8. *Організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому реалізують угоди щодо купівлі-продажу чужоземних валют і формуються курси цих валют за фактичним співвідношенням попиту та пропозиції, – це:*

а) товарна біржа;

б) бартерна біржа;

в) фондова біржа;

г) валютна біржа;

д) універсальна біржа.

9. *Організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому реалізують угоди щодо широкого асортименту товарів, валюти, цінних паперів, – це:*

- а) товарна біржа;
- б) бартерна біржа;
- в) фондова біржа;
- г) валютна біржа;
- д) універсальна біржа.

10. *Активний учасник валютного ринку, який пов'язує покупців та продавців, виставляє курси валют і диктує свої умови, – це:*

- а) маркет-мейкер;
- б) маркет-тейкер;
- в) маркет-юзер;
- г) правильні відповіді б) і в);
- д) усі відповіді правильні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОХІДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Тема 9. Платіжний баланс країн світу

Контрольні питання:

1. Наведіть визначення платіжного балансу та поясніть його економічний зміст?

2. Сформулюйте принципи складання платіжного балансу?

3. Перерахуйте основні фактори, що впливають на показники платіжного балансу?

4. Проведіть порівняльний аналіз класифікації статей платіжного балансу у відповідності до п'ятої то шостої редакції рекомендацій МВФ з платіжного балансу?

5. Визначте основні зміни у методиці складання платіжного балансу, які передбачені шостою редакцією рекомендацій МВФ з платіжного балансу?

6. Визначте організаційні основи складання платіжного балансу України?

7. Перелічіть форми статистичної звітності банків, які використовуються для формування інформаційної бази складання платіжного балансу України?

8. Наведіть характеристику основних компонентів платіжного балансу?

9. Охарактеризуйте поточні тенденції урівноваження показників платіжних балансів провідних країн світу з розвинутою економікою: США, країни зони євро, Японія.

10. Визначте основні чинники формування додатного сальдо платіжних балансів провідних країн з ринком, що формується, та країн, що розвиваються(Китай, Росія, Індія),протягом 2000-2007 років.

11. Які тенденції у платіжному балансі України визначальними протягом 2000-2007 років

12. Як вплинула світова фінансова криза на основні показники платіжного балансу України у 2008-2009 роках?

Написання рефератів за темами:

1. Платіжний баланс як підсумковий показник світогосподарських зв'язків країни.

2. Особливості ціноутворення на світовому ринку послуг.

3. Платіжний баланс як система індикаторів внутрішньо- та зовнішньоекономічного положення країни.

4. Платіжний баланс, його структура і методологія складання.

5. Платіжний баланс України: стан, структура, динаміка.

6. Порівняльна характеристика видів та механізмів валютної політики.

7. Основні функції платіжного балансу (на прикладі балансу України).

Тестові завдання:

1. Суть якого поняття розкриває визначення: «Це грошові валютні розрахунки і платіжні відносини між країнами, які відбиваються в балансах міжнародних розрахунків»?

а) валютно-фінансові відносини;

б) валютно-кредитні відносини;

в) баланси міжнародних розрахунків;

г) валютна політика.

2. Який із балансів міжнародних розрахунків характеризує визначення: «Це співвідношення грошових вимог і зобов'язань країни

відносно інших країн на будь-яку дату незалежно від терміну надходжень платежів»?

- а) міжнародної заборгованості;
- б) платіжний;
- в) розрахунковий;
- г) торговельний.

3. Що відображає платіжний баланс:

- а) операції резидентів країни з нерезидентами інших країн;
- б) операції нерезидентів країни з нерезидентами інших країн;
- в) операції з купівлі-продажу іноземних валют;
- г) операції резидентів країни;
- д) залишки на рахунках ностро вітчизняних банків.

4. Якою міжнародною організацією розроблено стандарт (стандартні компоненти) платіжного балансу:

- а) МБРР;
- б) МВФ;
- в) ООН;
- г) ЄБРР;
- д) банком міжнародних розрахунків.

5. З елементів структури платіжного балансу вкажіть той, який характеризує експортні й імпорتنі платежі:

- а) торговельний баланс;
- б) баланс некомерційних платежів;
- в) баланс руху капіталів і кредитів;
- г) баланс офіційних розрахунків.

6. Які платежі називають комерційними?

а) експортно-імпорتنі;

б) транспортні, зв'язку, туризму, зарплата іноземних працівників, перекази емігрантів;

- в) по руху капіталів і кредитів;
- г) всі перераховані.

7. В якому випадку баланс міжнародних розрахунків вважається активним?

- а) коли надходження перевищують платежі;
- б) коли платежі перевищують надходження;
- в) коли надходження дорівнюють платежам;
- г) немає вірної відповіді.

8. Система показників, які характеризують співвідношення між сумою фактичних грошових надходжень із-за кордону та сумою платежів іншим державам за певний період або на певну дату, – це:

- а) емісійний баланс;

- б) розрахунковий баланс;
- в) платіжний баланс;
- г) сальдовий баланс;
- д) система національних рахунків.

9. *Чинники, які впливають на стан платіжного балансу:*

а) нерівномірність економічного і політичного розвитку країн, міжнародна конкуренція; циклічні коливання економіки; надзвичайні обставини;

б) зростання закордонних державних витрат, пов'язаних з милітаризацією економіки і військовими витратами;

в) зміни у міжнародній торгівлі; торговельно-політична дискримінація окремих країн;

г) посилення міжнародної фінансової взаємозалежності; інфляція;

д) усі відповіді правильні.

10. *Географічна територія країни, що знаходиться під юрисдикцією уряду цієї країни, в межах якої робоча сила, товари та капітал можуть вільно переміщуватись, – це:*

- а) економічна територія країни;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) спеціальна економічна зона;
- г) зона преференційної торгівлі;
- д) офшор.

Тема 10. Міжнародна банківська справа

Контрольні питання:

1. Дайте визначення поняття «міжнародна банківська справа».
2. Назвіть основні характерні ознаки сучасного міжнародного банківського бізнесу.
3. Які основні причини злиття та поглинання в банківській сфері?
4. Як світова фінансова криза вплинула на угоди M&A?
5. Охарактеризуйте міжнародне банківське середовище 2008 року на прикладі найбільших банків світу.
6. Як змінилася ситуація на банківському ринку в 2010 році порівняно з 2008 роком?
7. Зазначте основні структурні елементи банківської системи України.
8. Які функції виконує Національний банк України?

9. Охарактеризуйте основні етапи розвитку банківської системи України.

10. Назвіть основні тенденції розвитку сучасного банківського бізнесу в Україні.

11. З якою метою, ким та коли заснований Базельський комітет з питань банківського нагляду? Якими принципами керується Базельський комітет у своїй діяльності?

12. Назвіть основні директиви Базельського комітету.

13. Які зміни передбачає внести Базель III у світовий банківський бізнес?

Написання рефератів за темами:

1. Банківські операції з дорогоцінними металами.
2. Сучасні тенденції руху капіталу у світовій економіці.
3. Система міждержавних валютно-кредитних інститутів як регулятори світової економіки у сфері валютно-фінансових відносин.

Тестові завдання:

1. *Міжнародна банківська справа – це:*
 - а) система методів організації міжнародних банківських операцій;
 - б) управління банківськими операціями у міжнародному економічному та правовому середовищі;
 - в) сукупність банків, які здійснюють міжнародні операції;
 - г) міжнародні кореспондентські відносини і операції банків;
 - д) усі відповіді правильні.
2. *Суб'єктами міжнародної банківської справи є:*
 - а) транснаціональні банки;
 - б) девізні банки;
 - в) банки-кореспонденти;
 - г) банки-респонденти;
 - д) усі відповіді правильні.
3. *Договірні відносини між банками різних країн для здійснення платежів і розрахунків за дорученням один одного – це:*
 - а) міжнародні кореспондентські відносини;
 - б) міжнародні кореспондентські угоди;
 - в) міжнародні кореспондентські рахунки;
 - г) міжнародні кореспондентські прорахунки;
 - д) міжнародні кореспондентські операції.
4. *Кореспондентський рахунок, за яким здійснюються усі операції з виконання кореспондентських доручень банку, – це:*

- а) міжнародний рахунок ностро;
- б) міжнародний рахунок лоро;
- в) міжнародний рахунок востро;
- г) міжнародний рахунок просто;
- д) правильні відповіді в) і г).

5. *Валютна позиція банку – це:*

а) співвідношення між активами та зобов'язаннями банку у певній іноземній валюті;

б) угода між банком і клієнтом банку про купівлю іноземної валюти;

в) угода між банком і клієнтом банку про продаж іноземної валюти;

г) зобов'язання банку у певній іноземній валюті;

д) вимоги банку у певній іноземній валюті.

6. *Валютна позиція відкрита довга виникає, якщо:*

а) сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових та позабалансових зобов'язань у певній іноземній валюті;

б) сума балансових та позабалансових зобов'язань перевищує суму активів і позабалансових вимог у певній іноземній валюті;

в) сума активів та позабалансових вимог збігається із сумою балансових та позабалансових зобов'язань у певній іноземній валюті;

г) правильна відповідь відсутня.

7. *Банк із відкритою довгою валютною позицією може зазнати втрат у разі:*

а) реакцептації;

б) ревальвації;

в) девальвації;

г) деномінації;

д) дезінформації.

8. *Фінансово-кредитна установа, яка посідає центральне місце в банківській системі країни, – це:*

а) центральний банк;

б) регіональний банк;

в) інвестиційний банк;

г) універсальний банк;

д) комерційний банк.

9. *Монопольне право грошової емісії на території своєї країни і відповідальність за стабільність національної грошової одиниці та забезпечення грошового обігу, – це функція Центрального банку як:*

а) єдиного емісійного центру;

б) банку держави;

- в) банку банків;
- г) органу банківського нагляду;
- д) учасника політичного процесу.

10. Зобов'язання здійснювати банківське обслуговування уряду, державного бюджету, розміщувати державні цінні папери тощо – це функція Центрального банку як:

- а) єдиного емісійного центру;
- б) банку держави;
- в) банку банків;
- г) органу банківського нагляду;
- д) учасника політичного процесу.

Тема 11. Міжнародний фондовий ринок

1. Дайте визначення поняття «міжнародний фондовий ринок».
2. Які основні тенденції розвитку сучасного світового фінансового ринку?
3. Назвіть основні характеристики, за якими ринок може бути віднесений до міжнародного?
4. Під впливом яких факторів відбувалося формування міжнародного ринку цінних паперів?
5. За якими критеріями можна оцінити ринок цінних паперів за рівнем розвину тості?
6. Які існують види міжнародних ринків цінних паперів?
7. Яка модель фінансової системи характерна для країн Центрально-Східної Європи, у тому числі і для колишніх радянських республік?
8. Назвіть основні напрями розвитку сучасних міжнародних ринків цінних паперів.
9. Наведіть класифікацію цінних паперів, які обертаються на міжнародному фондовому ринку.
10. Які можливості дає для суб'єктів господарювання випуск та розміщення цінних паперів на міжнародному фондовому ринку?
11. Назвіть основні складові міжнародного фондового ринку.
12. Які цілі ставить перед собою регулювання ринку цінних паперів?
13. Від чого залежить структура державних органів, що регулюють фондовий ринок?
14. Наведіть приклад саморегулювних організацій.
15. Дайте порівняльну характеристику прав власності за простими і привілейованими акціями.

16. Які переваги і недоліки мають депозитарні розписки при виході на закордонний фондовий ринок?

17. Які основні вимоги висуває директива ЄС до обігу євро бондів на ринку?

18. Назвіть переваги та недоліки програми MTV та єврооблігацій.

19. Які основні засади функціонування фондових бірж?

20. У чому полягає сутність локальних нормативних актів щодо діяльності фондових бірж?

21. У чому полягає сутність проведення процедури лістингу?

Написання рефератів за темами:

1. Механізми функціонування фондового ринку.
2. Фондовий ринок як елемент ринкової інфраструктури.
3. Міжнародний фондовий ринок: специфіка та тенденції.

Тестові завдання:

1. *Ринок довгострокових цінних паперів називають:*

- а) фондовим;
- б) валютним;
- в) кредитним;
- г) інвестиційним;
- д) грошовим.

2. *Організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами, – це:*

- а) валютна біржа;
- б) бартерна біржа;
- в) фондова біржа;
- г) товарна біржа;
- д) товарно-сировинна біржа.

3. *Фондові біржі виконують такі функції:*

- а) фінансово-економічні;
- б) політичні;
- в) морально-психологічні;
- г) правильні відповіді а) і б);
- д) усі відповіді правильні.

4. *Фінансово-економічні функції фондової біржі – це:*

а) прискорення обігу надлишкового капіталу у вигляді цінних паперів, його акумуляція для інвестицій;

б) забезпечення можливості переміщення капіталу з однієї сфери діяльності в іншу;

в) сприяння розвитку ринкової інфраструктури та ринкової

моделі економіки як основи демократичного суспільства;

г) формування у населення ринкової психології, нового економічного мислення та поведінки;

д) правильні відповіді а) і б).

5. *Політичні функції фондової біржі – це:*

а) прискорення обігу надлишкового капіталу у вигляді цінних паперів, його акумуляція для інвестицій;

б) забезпечення можливості переміщення капіталу з однієї сфери діяльності в іншу;

в) сприяння розвитку ринкової інфраструктури та ринкової моделі економіки як основи демократичного суспільства;

г) формування у населення ринкової психології, нового економічного мислення та поведінки;

д) правильні відповіді а) і б).

6. *Реорганізація юридичної особи шляхом перетворення її на акціонерне товариство. Є одним із засобів приватизації державних підприємств. Це:*

а) акціонування;

б) амальгамація;

в) амністія;

г) амортизація;

д) альпарі.

7. *За кількістю голосів, що акції надають їхнім власникам на загальних зборах акціонерів, розрізняють таю види акцій:*

а) одноголосі;

б) багатоголосі;

в) безголосі;

г) плюральні;

д) усі відповіді правильні.

8. *Акція компанії зі стійкою доброю репутацією на біржі та з високими доходами – це:*

а) «гаряча» акція;

б) акція «голуба фішка»;

в) «активна» акція;

г) «пасивна» акція;

д) «важка» акція.

9. *Облігація без дати погашення – це:*

а) облігація без права обігу;

б) відклична облігація;

в) зворотна облігація;

г) облігація вільного обігу;

д)вічна облигація.

10. Документ установленої форми, який засвідчує право та (або) зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених у ньому умовах, – це:

- а) дериватив;
- б) джобер;
- в) дивіденд;
- г) дефолт;
- д) дизажіо.

Тема 12. Міжнародний ринок банківських кредитів

1. Дайте визначення міжнародного кредиту.
2. Назвіть основні принципи міжнародного кредитування.
3. Яка позитивна та негативна роль міжнародного кредиту у процесі відтворення?
4. Як класифікуються основні форми міжнародного кредиту?
5. Які умови повинна містити угода про надання міжнародного кредиту?
6. Що являє собою лізингова операція? Опишіть основні її елементи.
7. Наведіть класифікацію лізингових угод за різними ознаками.
8. Дайте характеристику міжнародного лізингу.
9. Назвіть позитивні та негативні риси міжнародного лізингу.
10. У чому полягає сутність факторингу і як можна його класифікувати?
11. Зазначте суб'єктів факторингових операцій.
12. Опишіть процес організації факторингових операцій.
13. Як схематично можна описати процес здійснення форфейтингової операції?
14. Які переваги та недоліки має форфейтинг?
15. Порівняйте форфейтинг і факторинг.
16. Що таке сек'юритизація?

Написання рефератів за темами:

1. Міжнародний кредитний ринок та технології кредитування.
2. Розрахунок потреби у позикових коштах при формуванні майна спільного підприємства.
3. Валютно-кредитне забезпечення підприємства при здійсненні експортної (імпортної) операції.

Тестові завдання:

1. Основними формами міжнародного кредиту вважаються:

- а) комерційний та товарний;
- б) товарний та валютний;
- в) вексельний та валютний.

2. Бланкові кредити – це кредити, які:

- а) потребують забезпечення;
- б) не потребують забезпечення.

3. Лізинговий кредит є специфічною формою:

- а) комерційного кредиту;
- б) вексельного кредиту;
- в) майнового кредиту;
- г) валютного кредиту.

4. Зовнішньою заборгованістю прийнято вважати суму фінансових зобов'язань країни, що підлягають погашенню у встановлені терміни:

- а) перед вітчизняними кредиторами;
- б) перед іноземними та вітчизняними кредиторами;
- в) перед іноземними кредиторами.

5. Система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл позикових капіталів між країнами:

- а) міжнародний ринок позикових капіталів;
- б) міжнародний ринок праці;
- в) міжнародний страховий ринок;
- г) міжнародний товарний ринок;
- д) усі відповіді правильні.

6. Об'єктивна потреба у міжнародному кредиті пов'язана з:

а) необхідністю одночасних великих капіталовкладень для розширення виробництва;

- б) кругообігом засобів у світовому господарстві;
- в) особливостями міжнародного виробництва і реалізації;
- г) розбіжностями в обсягах і термінах міжнародних угод;
- д) усі відповіді правильні.

1. Кредит, що надається державою, банком, іншою юридичною або фізичною особою однієї країни іншій країні, а також банкові, юридичній або фізичній особі іншої країни на певний термін на умовах повернення та сплати процентів, – це:

- а) міжнародний кредит;
- б) банківський кредит;
- в) комерційний кредит;

- г) фірмовий кредит;
- д) правильні відповіді в) і г).

2. *Кредит як різновид розрахунків, тобто розрахунків із відстрочкою платежів – це:*

- а) міжнародний кредит;
- б) банківський кредит;
- в) комерційний кредит;
- г) фірмовий кредит;
- д) правильні відповіді в) і г).

3. *Кредит, за яким банк чи небанківська фінансова установа передає кошти в позику юридичній або фізичній особі для цільового використання на певний термін та під визначений процент, – це кредит:*

- а) онкольний;
- б) роловерний;
- в) револьверний;
- г) фінансовий;
- д) бланковий.

4. *Форма короткотермінового кредиту, суть якого полягає у списанні коштів з розрахункового рахунка клієнта понад їх залишок на рахунку, – це:*

- а) овернайт;
- б) овердрафт;
- в) факторинг;
- г) форфейтинг;
- д) франчайзинг.

Тема 13. Міжнародний ринок похідних цінних паперів (деривативів)

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність поняття «міжнародний ринок деривативів».
2. Наведіть характеристику основних функцій міжнародного ринку деривативів.
3. Охарактеризуйте основні етапи розвитку міжнародного ринку похідних інструментів.
4. Дайте порівняльну характеристику біржового та позабіржового ринку деривативів.
5. Охарактеризуйте основних учасників міжнародного ринку деривативів.
6. Визначте особливості здійснення форвардних операцій.

7. Дайте характеристику ф'ючерсних контрактів і порівняйте їх із форвардними угодами.

8. Наведіть характеристику операцій «своп».

9. Охарактеризуйте особливості здійснення операцій з опціонами.

Дайте класифікацію опціонних контрактів.

Написання рефератів за темами:

1. Основи ринку цінних паперів. Роль клірингової палати на фондовій біржі.

2. Ринки цінних паперів та фінансові інструменти.

3. Види цінних паперів. Особливості правового регулювання цінних паперів.

Тестові завдання:

1. *Паризька валютна система закріпила функцію світових грошей за:*

- а) золотом;
- б) сріблом;
- в) платиною;
- г) паладієм;
- д) оловом.

2. *Золото втратило функцію світових грошей при:*

- а) Паризькій валютній системі;
- б) Генуезькій валютній системі;
- в) Бреттон-Вудській валютній системі;
- г) Кінгстонській валютній системі;
- д) золотому стандарті.

3. *Центр торгівлі золотом, де регулярно здійснюється його купівля-продаж для промислового використання, придбання чужоземної валюти, приватної тезаврації, спекуляції – це:*

- а) валютний ринок;
- б) ринок золота;
- в) інвестиційний ринок;
- г) ринок позикових капіталів;
- д) ринок цінних паперів.

4. *Сегменти ринку золота:*

- а) офіційний та чорний;
- б) біржовий і позабіржовий;
- в) зливків різної ваги й монет різних випусків;
- г) організований та неорганізований;
- д) усі відповіді правильні.

5. *За типом організації золоті ринки поділяють на:*
- а) офіційні та чорні ринки;
 - б) біржові і позабіржові ринки;
 - в) ринки зливків різної ваги й монет різних випусків;
 - г) організовані і неорганізовані ринки;
 - д) вільні та обмежені ринки.
6. *Золото, яке перебуває в розпорядженні Центрального банку і може бути реалізоване на світових ринках золота або міжнародних організаціях за іноземну валюту, – це:*
- а) немонетарне золото;
 - б) монетарне золото;
 - в) промислове золото;
 - г) банківське золото;
 - д) сусальне золото.
7. *Основні споживачі золота – це:*
- а) виробники монет, медалей, товарів промислово-побутового призначення;
- б) тезавратори;
 - в) державні органи;
 - г) ювеліри;
 - д) усі відповіді правильні.
8. *Золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів, – це:*
- а) золота валюта;
 - б) срібна валюта;
 - в) банківські метали;
 - г) платинова валюта;
 - д) правильні відповіді а), б) і г).
9. *Із загальної значної кількості світових операцій із золотом українські банки виконують найпростіші, а саме:*
- а) кредитування під заставу металу;
 - б) оренда депозитних комірок для зберігання банківського металу;
 - в) продаж монет і зливків фізичним особам;
 - г) депозитні операції;
 - д) усі відповіді правильні.
10. *На біржі укладаються контракти:*
- а) форвардні;
 - б) ф'ючерсні;

- в) свопи;
- г) опціонні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ

Тема 14. Фінанси транснаціональних компаній

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте особливості та основні проблеми, які виникають у процесі функціонування ТНК в Україні.
2. Розкрийте основні види транснаціональних компаній.
3. Дайте характеристику основних джерел і методів фінансування ТНК. Назвіть переваги та недоліки.
4. Розкрийте особливості управління фінансами ТНК.
5. Поясніть, як ТНК взаємодіє з фінансовими інститутами в процесі формування внутрішніх ресурсів. Наведіть приклади.
6. Проаналізуйте обставини, які змушують ТНК залучати внутрішні джерела фінансування.
7. Наведіть необхідні, на вашу думку, шляхи вирішення проблеми покращання умов існування ТНК в Україні.
8. Назвіть особливості зовнішніх фінансових ресурсів корпорацій, охарактеризуйте переваги та недоліки їх використання.
9. Дайте визначення «валютного коктейлю» та назвіть переваги даного інструмента активізації фінансових ресурсів.
10. Якими пріоритетами керуються транснаціональні корпорації при прийнятті рішень про залучення фінансових ресурсів в іноземних валютах?

Написання рефератів за темами:

1. Загальна характеристика формування та розвитку стратегій ТНК.
2. Формування сучасної бізнес-моделі ТНК.
3. Інвестиційна активність ТНК.

Тестові завдання:

1. *Транснаціоналізація – це процес:*
 - а) поступового залучення фірми до міжнародних операцій;
 - б) переміщення частини діяльності за кордон шляхом здійснення прямих іноземних інвестицій;

в) перетворення світового господарства на єдиний ринок товарів, послуг, капіталів, робочої сили;

г) внутрішньофірмового обміну товарами, послугами та капіталом;

д) перерахування грошових сум, платіжних документів, бухгалтерської чи фінансової звітності з однієї валюти в іншу.

2. *Форма організації великої компанії, що здійснює прямі іноземні інвестиції у різні країни світу, – це:*

- а) міжнародна корпорація;
- б) транснаціональна корпорація;
- в) багатонаціональна корпорація;
- г) мультинаціональна корпорація;
- д) усі відповіді правильні.

3. *Характерними особливостями ТНК є:*

- а) географічна диференціація виробництва на світовому рівні;
- б) диверсифікація діяльності;
- в) участь у міжнародній спеціалізації виробництва;
- г) вкладання за кордон у формі прямого інвестування;
- д) усі відповіді правильні.

4. *Головні практичні цілі функціонування ТНК – це:*

- а) економічні;
- б) забезпечення адекватного рівня повернення інвестицій;
- в) соціальні;
- г) неекономічні;
- д) усі відповіді правильні.

5. *Пріоритетною ціллю функціонування будь-якої сучасної ТНК*

є:

- а) виживання;
- б) отримання адекватного прибутку;
- в) максимізація загальнокорпоративного прибутку;
- г) захоплення нових ринків збуту;
- д) розширення економічної влади.

6. *Країна базування ТНК, – це країна, в якій розміщено:*

- а) материнську компанію;
- б) філії, дочірні або асоційовані компанії, створені на основі прямого іноземного інвестування;
- в) штаб-квартиру;
- г) центр повторних рахунків;
- д) центр повторного обліку.

7. *Країна, що приймає ТНК, – це країна, в якій розміщено:*

- а) материнську компанію;

б) філії, дочірні або асоційовані компанії, створені на основі прямого іноземного інвестування;

в) штаб-квартиру;

г) центр повторних рахунків;

д) центр повторного обліку.

8. *Найголовнішим чинником, який сприяє міжфірмовому співробітництву (збільшенню кількості транснаціональних стратегічних альянсів), є:*

а) необхідність подолання протекціоністських бар'єрів;

б) подолання відмінностей в традиціях, мові тощо;

в) зменшення податкового тиску;

г) організація та використання результатів НДДКР;

д) маскуванія реальної прибутковості структурних підрозділів.

9. *Філія – це форма підприємства з іноземним капіталом, у якій:*

а) нерезидент володіє більше ніж 50% капіталу;

б) нерезидент володіє 100% капіталу;

в) нерезидент володіє від 10 до 50% капіталу;

г) нерезидент володіє менше 10% капіталу;

д) нерезидент немає власності.

10. *Дочірня компанія – це форма підприємства з іноземним капіталом, у якій:*

а) нерезидент володіє більше ніж 50% капіталу;

б) нерезидент володіє 100% капіталу;

в) нерезидент володіє від 10 до 50% капіталу;

г) нерезидент володіє менше 10% капіталу;

д) нерезидент немає власності.

Тема 15. Міжнародне оподаткування

Контрольні питання:

1. Дайте визначення понять «податкова система» і «система податків».

2. Що в них спільного і чим вони суттєво відрізняються між собою?

3. Наведіть класифікацію податкових платежів за різними ознаками.

4. Які складові податку? Як впливають на суму податку податкова база та податкова ставка? У якому випадку, на Вашу думку,

5. при зниженні податкової ставки сума стягненого податку не знижується, а може навіть і підвищитися?

6. Які переломні періоди, в процесі яких істотно змінилась модель господарювання, пережили країни за останні півстоліття?

7. Охарактеризуйте їх.

8. Що таке «проблема досягнення справедливого оподаткування в суспільстві» і які вчені займалися її вивченням?

9. Що таке «міжнародні податкові відносини»? З якою метою вони запроваджуються і яким чином проводиться їх регулювання?

10. Дайте визначення поняття «подвійне економічне оподаткування». Як його уникнути підприємству? Які заходи застосовують держави?

11. Які проблеми міжнародного оподаткування юридичних осіб Ви знаєте?

12. Які міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування Ви знаєте? З якими країнами такі угоди уклала Україна?

13. Назвіть специфіку стабільної податкової системи, що склалася і функціонує у Великобританії.

14. Охарактеризуйте сучасну податкову систему Франції.

15. Поясніть, чому Німеччина – типова країна з трирівневою системою оподаткування?

16. Податкова система США: сутність, загальна характеристика.

17. Що таке «офшорні зони» і які їх типи Ви знаєте?

Написання рефератів за темами:

1. Економічна природа та сучасна проблематика міжнародного оподаткування.

2. Міжнародне оподаткування прибутку корпорацій: принципи та методика розрахунку.

3. Міжнародне оподаткування: історія розвитку, принципи та функції.

Тестові завдання:

1. *Сукупність урегульованих правовими нормами податків і зборів, що стягаються з юридичних і фізичних осіб на території певної країни, принципів, форм та методів їх встановлення, зміни чи відміни, а також дій щодо забезпечення їх сплати, контролю й відповідальності за порушення податкового законодавства, – це:*

- а) система національних рахунків;
- б) фінансова система;
- в) бюджетна система;
- г) податкова система;
- д) митна система.

2. *Податкова юрисдикція – це:*

а) країна, законодавство якої стосовно заснування та оподаткування підприємств орієнтується на регулювання місцевої економіки та на контроль за підприємствами, які торгують і здійснюють інвестиції у межах країни;

б) країна чи особлива територія всередині країни, законодавство якої стосовно заснування та оподаткування підприємств зорієнтовано переважно на міжнародний, а не на внутрішній бізнес;

в) територія, у межах якої функціонують певні податкові закони;

г) правильна відповідь відсутня.

3. *Офшорна юрисдикція – це:*

а) країна, законодавство якої стосовно заснування та оподаткування підприємств орієнтується на регулювання місцевої економіки та на контроль за підприємствами, які торгують і здійснюють інвестиції у межах країни;

б) країна чи особлива територія всередині країни, законодавство якої стосовно заснування та оподаткування підприємств зорієнтовано переважно на міжнародний, а не на внутрішній бізнес;

в) територія, у межах якої функціонують певні податкові закони;

г) територія, у межах якої функціонують жорсткі податкові закони та певні валютні обмеження;

д) правильна відповідь відсутня.

4. *«Податкова гавань» – це:*

а) держава чи територія, яка проводить політику залучення позикових капіталів з-за кордону шляхом надання податкових та інших пільг як іноземним, так і місцевим компаніям;

б) держава чи територія, яка проводить політику залучення позикових капіталів з-за кордону шляхом надання податкових та інших пільг іноземним компаніям, зареєстрованим на їх території;

в) обмежена частина території держави, в межах якої діє пільговий режим господарювання і зовнішньоекономічної діяльності;

г) територія, у межах якої функціонують жорсткі податкові закони та певні валютні обмеження;

д) усі відповіді правильні.

5. *Офшорний центр – це:*

а) держава чи територія, яка проводить політику залучення позикових капіталів з-за кордону шляхом надання податкових та інших пільг як іноземним, так і місцевим компаніям;

б) держава чи територія, яка проводить політику залучення позикових капіталів з-за кордону шляхом надання податкових та інших пільг іноземним компаніям, зареєстрованим на їх території;

в) обмежена частина території держави, в межах якої діє пільговий режим господарювання і зовнішньоекономічної діяльності;

г) територія, у межах якої функціонують жорсткі податкові закони та певні валютні обмеження;

д) усі відповіді правильні.

6. *До основних ознак, за якими та чи інша юрисдикція може бути зарахована до офшорної, належать:*

а) відмова від надання фінансової інформації іншим країнам; наявність законів про нерозповсюдження корпоративної інформації; суворі закони про збереження банківської таємниці; наявність налагодженої системи електронних комунікацій; велика кількість туристів, які значною мірою поповнюють готівковий обіг; вільне використання «світових» валют як місцевої валюти; наявність незалежного від зовнішнього тиску уряду; велика залежність від сектору фінансових послуг; вигідне географічне розташування;

б) сприятливий часовий пояс; наявність вільних економічних зон; наявність «зручного» судового реєстру;

в) готовність співпрацювати з іншими країнами щодо надання фінансової інформації; слабо розвинена система електронних комунікацій; небагато туристів, які незначно поповнюють готівковий обіг; обмежене використання «світових» валют;

г) несприятливий часовий пояс; відсутність вільних економічних зон;

д) наявність залежного від зовнішнього тиску уряду.

7. *З організаційно-правового та фінансово-економічного боку, а також з практично-юридичної точки зору переважно виділяють такі основні способи використання офшорних центрів:*

а) трансферт прибутку;

б) маніпулювання міжнародними угодами;

в) використання ротатійних компаній;

г) зменшення податкового навантаження;

д) усі відповіді правильні.

8. *Американська модель стягнення податків з ТНК місцеперебуванням корпорації вважає країну:*

а) реєстрації ТНК;

б) розміщення центру повторного обліку ТНК;

в) розміщення центру повторних рахунків ТНК;

г) розміщення штаб-квартири ТНК;

д) розміщення найбільшої кількості підрозділів ТНК.

9. *За рівнем бюджетної системи податки можна поділити на:*

а) загальнодержавні та місцеві;

б) пропорційні, прогресивні, змішані (пропорційно-прогресивні), регресивні;

в) податки з юридичних осіб, податки з фізичних осіб;

г) загальнодержавні, податки з фізичних осіб;

д) пропорційні, регресивні й місцеві.

10. За системою ціноутворення податки можна поділити на:

а) прямі, непрямі;

б) податки на доходи, податки на споживання, податки на майно;

в) податки, які зараховують на собівартість; податки, які сплачують із прибутку;

г) загальнодержавні, місцеві;

д) адвалорні, специфічні, змішані.

Тема 16. Міжнародне страхування

Контрольні питання:

1. В чому суть основних підходів до страхування в зарубіжних країнах?

2. Що являє собою міжнародний страховий ринок?

3. Які існують сучасні тенденції розвитку міжнародного страхового ринку?

4. Чому страхові компанії в сучасних умовах розвитку світових економічних процесів почали виконувати функції спеціалізованих кредитних інститутів?

5. Страхові компанії вважаються одним з найбільш інвестиційних інститутів. Поясніть це твердження.

6. До якого різновиду страхових операцій належить страхування фінансових інвестицій від політичних і комерційних ризиків, страхування експортних кредитів,

7. страхування банківських депозитів?

8. Чому міжнародне перестраховування є необхідним елементом залучення українського страхового ринку в міжнародний ринок страхування?

Написання рефератів за темами:

1. Концепція управління валютними ризиками при здійсненні ЗЕД.

2. Поняття страхування, його правове регулювання. Міжнародне страхування. Державний нагляд за страховою діяльністю.

3. Міжнародне страхування ризиків коливання курсів валют при здійсненні фірмою експортних (імпортних) операцій.

Тестові завдання:

1. Страховий агент – це:

- а) фізична або юридична особа, яка самостійно здійснює страхові операції;
- б) штатний працівник страхової компанії;
- в) фізична особа, яка за дорученням страховика укладає договір страховика;
- г) юридична особа, яка від свого імені та за дорученням страховика виконує частину його страхової діяльності.

2. Страховий тариф – це:

- а) ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за весь період страхування;
- б) ставка страхового відшкодування;
- в) ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за певний період страхування;
- г) немає правильної відповіді.

3. Страховий інтерес – це:

- а) усвідомлена потреба у страховому захисті майна, доходів, життя громадян;
- б) міра економічної зацікавленості участі страховика і страхувальника у страхових відносинах;
- в) вартість застрахованого майна і можливість отримання відшкодування внаслідок настання страхового випадку;
- г) страхова сума в яку оцінюється можливий збиток страховика при виплаті страхового відшкодування страхувальникам.

4. Обов'язками страхувальника є:

- а) вчасно вносити страхові платежі та повідомляти страховика про настання страхового випадку;
- б) тримати в таємниці договірні умови страхування зі страховиком;
- в) вимагати від страховиків відшкодувати збитки в разі відмови у виплаті страхових сум;
- г) правильні відповіді а і б.

5. Які причини виникнення та існування страхування:

- а) захист майнових інтересів суб'єктів виробничих відносин і людського суспільства від несприятливих подій (ризиків);
- б) створення сезонних запасів у харчовій промисловості;
- в) збільшення обсягів виробництва;
- г) здійснення запобіжних заходів, спрямованих на зменшення страхового ризику.

6. При страхуванні домашнього майна громадян страховими подіями є:

- а) нещасні випадки, стихійні лиха;
- б) зміни кон'юнктури ринку;
- в) вибух парових котлів;
- г) усі відповіді правильні.

7. По закінченні договору змішаного страхування життя страхувальник одержує:

- а) страхове відшкодування;
- б) викупну суму;
- в) страхову суму;
- г) компенсацію витрат громадян, пов'язаних із підтримкою здоров'я.

8. Які страхові резерви формуються страховими товариствами в Україні:

- а) резерв збитків;
- б) резерв коливань збитковості;
- в) технічні резерви;
- г) немає правильної відповіді.

9. Розрахунковий нормативний запас платоспроможності страховика визначається на основі:

- а) розміру статутного фонду;
- б) кількості страхових договорів (полісів);
- в) страхових премій, сплачених перестраховиком;
- г) надходжень страхових премій та страхових виплат.

10. Які функції виконує страхування:

- а) формування і використання фінансових ресурсів;
- б) відтворювальну і стимулюючу;
- в) ризикову, превентивну, ощадну і контрольну;
- г) фіскальну і економічну.

Тема 17. Україна у світовому фінансовому ринку

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте основні етапи формування валютного ринку України.
2. Назвіть сучасні тенденції розвитку валютного ринку України.
3. Визначте особливості формування ринку банківських металів в Україні.

4. Поясніть необхідність поділу ринку золота в Україні на два сектори.
5. Дайте характеристику учасників ринку дорогоцінних металів в Україні.
6. Назвіть особливості біржового ринку золота в Україні.
7. Яким чином світова фінансова криза вплинула на стан платіжного балансу України.
8. Вкажіть причини додатного сальдо платіжного балансу України протягом 2002 - 2007 рр.
9. Охарактеризуйте основні етапи формування зовнішнього державного боргу України.
10. Визначте особливості та етапи співпраці України з МВФ.

Написання рефератів за темами:

1. Основні напрями взаємодії України з міжнародними фінансовими організаціями.
2. Процеси глобалізації та проблеми входження України у світове господарство.
3. Україна на шляху до Європи: досягнення та проблеми.
4. Іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку України.
5. Перспективи розвитку України як транзитної держави.
6. Особливості міжнародних інвестиційних процесів та участь в них України.
7. Проблеми та перспективи входження України в міжнародну фінансову систему.
8. Формування експортного потенціалу і зовнішньоторговельного обороту України.

Тестові завдання:

1. *Українське місто – світовий фінансовий центр – це:*
 - а) Київ;
 - б) Львів;
 - в) Донецьк;
 - г) Харків;
 - д) правильної відповіді немає.
2. *Пріоритетним напрямом інтеграції України в систему міжнародних фінансів нині є:*
 - а) залучення в національну економіку прямих іноземних інвестицій;
 - б) залучення в національну економіку портфельних іноземних інвестицій;

в) здійснення національними інвесторами прямих зарубіжних інвестицій;

г) здійснення національними інвесторами портфельних зарубіжних інвестицій;

д) не можна сказати нічого конкретного.

3. Повноцінне залучення України в конкурентну боротьбу за інвестиції на міжнародних ринках капіталів передбачає:

а) лібералізацію підприємницької діяльності;

б) створення оптимального та передбачуваного правового середовища;

в) забезпечення політичної стабільності й відповідальних консолідованих дій усіх гілок та органів влади;

г) покращання інвестиційного клімату;

д) усі відповіді правильні.

4. Головні проблеми, що гальмують залучення іноземних інвестицій в економіку України – це:

а) неефективне і нестабільне законодавство;

б) ігнорування вимог законодавства українськими учасниками проєктів;

5. Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно:

а) зрівняти у правах іноземні фірми і національні підприємства;

б) сприяти інвестиціям у провідні галузі промисловості;

в) розвивати систему страхування іноземних фірм;

г) поглиблювати ринкові реформи;

д) усі відповіді правильні.

6. Іноземних інвесторів в Україну приваблює:

а) вигідне географічне розташування;

б) потенційно великий ринок;

в) висока кваліфікація робочої сили та її відносна дешевизна;

г) низький курс національної валюти;

д) усі відповіді правильні.

7. Для іноземних суб'єктів господарської діяльності на території України встановлюються такі правові режими:

а) національний режим;

б) режим найбільшого сприяння;

в) спеціальний режим;

г) усі відповіді правильні.

8. Правовий режим, який означає, що іноземні суб'єкти господарювання мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж українські підприємці. Такий режим поширюється на усі види господарської діяльності іноземних суб'єктів, яка пов'язана з їхніми

інвестиціями на території країни, а також на експортно-імпортні операції підприємств тих країн, які входять разом з Україною до економічних союзів. Це:

- а) спеціальний режим;
- б) національний режим;
- в) режим найбільшого сприяння;
- г) усі відповіді правильні.

9. Україна стала членом ООН у:

- а) 1992 році;
- б) 2008 році;
- в) 1945 році;
- г) 1995 році;
- д) 2000 році.

10. До МВФ Україна вступила у:

- а) 1992 році;
- б) 2008 році;
- в) 1945 році;
- г) 1995 році;
- д) 2000 році.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Міжнародні фінанси: навч. посібник (II частина) / Андросова Т. В., Шталь Т. В., Тищенко О. О., Доброскок Ю. Б. – Х.: Вид-во «Форт», 2015. – 230 с.
2. Міжнародні фінанси : навч. посібник / Т. В. Андросова, Т. В. Шталь, О. В. Кот, Л. О. Мельник, А. В. Янчев. – Х.: ХДУХТ, 2009. – 412 с.
3. Шталь Т. В., Тищенко О. О. «Міжнародні фінанси»: курс лекцій. – Х.: «Форт», 2013. – 158 с.
4. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 312 с.
5. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник: 3-тє видання, стереотипне. – К: Знання, 2001 – 306 с.

Додаткова:

1. Луцишин О. О. Фінансові ринки та управління фінансами. – Тернопіль: СМП «Астон» – 2000. – 108с.
2. Максимо В. Эт, Френсис А. Лис, Лоуренс Дж. Мауер Мировые финансы: пер. с англ. – М.: ООО Изд. Консалт. комп. ДеКА, 1998. – 768 с.
3. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. – 2-е изд., переработ. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000 – 608 с.
4. Міжнародні валютно-кредитні відносини: підручник /А. С. Філіпенко, В. І. Мазуренко, В. Д. Сікора та ін., За ред. А. С. Філіпенка. – К.; Либідь, 1997. – 373с.
5. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К.: Видавничий центр «ДруК», 2002. – 319 с.
6. Михайлов Д. М. Мировой финансовый рынок: тенденции и инструменты. – М.: «Экзамен», 2000.
7. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. /О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін. За заг. ред. М. І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 285с.

Інформаційні ресурси

8. Фінанси України, курси валют, кредити, депозити, банки, компанії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.finance.ua
9. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>.
10. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: www.worldbank.org

11. Офіційний сайт банків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank-ua.com

12. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.invest.gov.ua>.

13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

Навчальне видання

ШТАЛЬ Тетяна Валеріївна
ТИЩЕНКО Оксана Олегівна
ДОБРОСКОК Юлія Борисівна

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Методичні рекомендації до семінарських та практичних
занять для студентів денної та заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»

Авторська редакція

Підписано до друку 29.02.16 р.
Формат 60 × 84^{1/16}. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 4,1. Обл.-вид. арк. 3,5.
Наклад 50 прим. Зам. №12-15

Надруковано ТОВ «Видавництво «Форт»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №333 від 09.02.2001 р.
61023, м. Харків, а/с 10325. Тел. (057)714-09-08